

De Europæiske Fællesskabers Tidende

ISSN 0378 - 6994

L 233

28. årgang

30. august 1985

Dansk udgave

Retsforskrifter

Indhold

I Retsakter hvis offentliggørelse er obligatorisk

.....

II Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk

Kommissionen

85/404/EØF:

- ★ Kommissionens beslutning af 10. juli 1985 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/29.420 - Grunddigs EF-salgssystem) 1

85/405/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 11. juli 1985 om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 79/113/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om bestemmelse af støjemissionen fra entreprenørmateriel 9

85/406/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 11. juli 1985 om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/533/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for motorkompressorer 11

85/407/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 11. juli 1985 om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/535/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for elektriske svejseaggregater 16

Indhold (fortsat)

85/408/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 11. juli 1985 om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/536/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for generatoraggregater 18

85/409/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 11. juli 1985 om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/537/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for håndbetjente betonbrækkere og pikhamre 20

85/410/EØF:

- ★ Kommissionens beslutning af 12. juli 1985 om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85 (IV/4204 Velcro-Aplix) 22

85/411/EØF:

- ★ Kommissionens direktiv af 25. juli 1985 om ændring af direktiv 79/409/EØF om beskyttelse af vilde fugle 33

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 10. juli 1985

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85
(IV/29.420 – Grundigs EF-salgssystem)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(85/404/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikler 85 og 86 ⁽¹⁾, senest ændret ved akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, særlig artikel 6 og 8,

under henvisning til den anmeldelse, som Grundig AG indgav den 29. marts 1977, og som vedrørte Grundigs EF-salgssystem for specialgrossister og -detailhandlere,

under henvisning til offentliggørelsen af anmeldelsens indhold i hovedtræk, jf. artikel 19, stk. 3 i forordning nr. 17 ⁽²⁾,

efter høring af Det rådgivende udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

A. Grundigs salgsstruktur og markedsstilling

Grundig AG (i det følgende benævnt »Grundig«), der har hjemsted i Fürth i Forbundsrepublikken Tyskland, anmeldte den 29. marts 1977 et selektivt salgssystem for selskabets produkter inden for underholdningselektronik i fællesmarkedet og satte det i kraft med virkning fra den 1. april 1977.

⁽¹⁾ EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EFT nr. C 276 af 16. 10. 1984, s. 2.

I Forbundsrepublikken Tyskland sælger Grundig sine tv- og videoapparater, hifi-anlæg samt tilbehør gennem specialgrossister og -detailhandlere og i de øvrige medlemsstater gennem eneforhandlere, der for nogles vedkommende er datterselskaber af Grundig, og som leverer til specialgrossister eller -detailhandlere. I alt er ca. 28 000 forhandlere i EF tilsluttet Grundigs salgsnet. Grundig fastsætter ikke vejledende salgspriser for sine produkter.

Med en omsætning på ca. 2,8 mia DM i regnskabsåret 1983/84 er Grundig en af de førende producenter inden for underholdningselektronik i Europa. For de produkter, hvoraf omsætningen er størst, dvs. farve-tv og videoapparater, har selskabet en markedsandel på henholdsvis 10,6 % og 6,0 % inden for Fællesskabet. I enkelte medlemsstater er Grundigs markedsandele større. For farve-tv har selskabet en markedsandel på 19,5 % i Forbundsrepublikken Tyskland, på 12,4 % i Italien og på 9,6 % i Frankrig. For videoapparater har Grundig en markedsandel i disse medlemsstater på henholdsvis 16,5 %, 5,5 % og 3,3 %.

Den industrielle ledelse af Grundig har siden den 1. april 1984 været varetaget af firmaet Philips-Gloeilampenfabriken (i det følgende benævnt »Philips«) i Eindhoven i Nederlandene, der allerede fra 1979 har haft en kapitalandel på 24,5 % i Grundig.

B. Grundigs salgssystem

Det salgssystem, som Grundig satte i kraft med virkning fra den 1. april 1977, er baseret på de principper, som Kommissionen fastlagde i sin beslutning 76/159/EØF om firmaet SABA's salgssystem ⁽³⁾. Som følge af den delvise ændring af Kommissionens forvaltningspraksis med hensyn til selektive

⁽³⁾ EFT nr. L 28 af 3. 2. 1976, s. 19.

salgssystemer inden for underholdningselektronikken, således som det fremgår af Kommissionens anden beslutning om SABA's salgssystem, beslutning 83/672/EØF ⁽¹⁾, i det følgende benævnt SABA II, har også Grundig tilpasset sine salgsbindingsaftaler efter de nye krav.

Afsætningen af Grundig-produkter i EF reguleres derfor nu ved:

- Grundigs EF-salgsbindingsaftale for engroshandelen, og
- Grundigs EF-salgsbindingsaftale for detailhandelen.

Disse aftaler indeholder følgende bestemmelser:

1. a) Ifølge Grundigs EF-salgsbindingsaftale for engroshandelen anerkender Grundig alle de grossister som Grundig-specialgrossister, der bl.a.:

- driver en grossistvirksomhed, som er specialiseret i salg af produkter inden for underholdningselektronikken, eller for disse produkter har en specialafdeling, der svarer til en specialiseret grossistvirksomhed,
- har et faguddannet personale og en kvalificeret sælgertab, der kan give kunderne sagkyndig vejledning,
- har de organisatoriske og økonomiske forudsætninger for så vidt muligt at føre og lagerføre hele Grundig-sortimentet og at sikre, at leveringen til deres aftagere finder sted til tiden,
- har underskrevet Grundigs EF-salgsbindingsaftale.

Hvis Grundig ikke inden fire uger har taget stilling til en anmodning om anerkendelse, opnår den pågældende grossist status som Grundig-specialgrossist. Grundig forpligter sig til omgående at indgå en salgsbindingsaftale med den pågældende og til at optage ham på listen over Grundig-specialgrossister.

- b) Grundig-specialgrossister er bl.a. forpligtede til:

- inden for fællesmarkedet kun at levere til videreforhandlere, der er anerkendte Grundig-forhandlere, og i givet fald, inden levering finder sted, at forhøre sig hos den af Grundig befuldmægtigede om, hvorvidt videreforhandleren har tilladelse til at sælge Grundig-produkter,
- kun at sælge Grundig-produkter til endelige forbrugere, når disse driver erhvervsvirksomhed og indkøber varen til erhvervsformål samt doku-

menterer dette på en objektiv kontrollerbar måde ved underskrivelse af en særlig forpligtelseserklæring,

- med henblik på en fuldstændig nummerkontrol at bogføre salget af ethvert Grundig-produkt og at opbevare oplysningerne i mindst tre år,
- at bistå Grundig med at sikre overholdelsen af salgsbindingsaftalen og med at gribe ind over for overtrædelser af salgssystemet.

- c) Grundig-specialgrossisterne har ret til at udnævne forhandlere, der opfylder kvalifikationskravene i Grundigs EF-salgsbindingsaftale for detailhandelen, til Grundig-specialdetailhandlere.

- d) Grundig-specialgrossisterne har ret til inden for fællesmarkedet at levere til og foretage indkøb hos alle anerkendte Grundig-forhandlere samt ret til frit at fastsætte deres videresalgspriser.

- e) Grundig forpligter sig bl.a. til at sikre, at Grundigs EF-salgssystem fungerer fuldt tilfredsstillende og til at udlevere en komplet og ajourført liste over alle anerkendte Grundig-forhandlere til en befuldmægtiget, som er forpligtet til at besvare forespørgsler om, hvorvidt videreforhandlere er tilsluttet Grundigs salgssystem.

- f) Opfylder en Grundig-specialgrossist ikke eller ikke længere kriterierne for anerkendelse, kan Grundig med en skriftlig begrundelse opsige salgsbindingsaftalen med øjeblikkelig virkning. Overtræder en Grundig-specialgrossist bestemmelserne i salgsbindingsaftalen på en måde, der bringer Grundigs EF-salgssystem i fare, kan Grundig standse leverancerne for en nærmere fastsat periode eller, når der er tale om gentagne overtrædelser, for en ubegrænset periode og samtidig opsige aftalen med øjeblikkelig virkning. Er der tale om en overtrædelse af konkurrencelovgivningen, har Grundig kun disse sanktionsmuligheder, når overtrædelsen ikke bestrides, eller når den er fastslået retsligt. Grundig har kun ret til at foretage ordinær opsigelse, hvis Grundigs EF-salgssystem opgives.

2. a) Ifølge Grundigs EF-salgsbindingsaftale for detailhandelen skal en detailhandler bl.a. opfylde følgende kvalifikationskrav for at kunne udnævnes til Grundig-specialdetailhandler. Han skal:

- drive en detailforretning, der er specialiseret i salg af produkter inden for underholdningselektronikken, eller
- til salg af produkter inden for underholdningselektronik have indrettet en specialafdeling, som kan sammenlignes med en specialforretning inden for underholdningselektronik,

⁽¹⁾ EFT nr. L 376 af 31. 12. 1983, s. 41.

- demonstrere og udstille et repræsentativt udvalg af Grundig-produkter i salgslokaler, hvis beskaffenhed fuldt ud tilgodeser Grundig-mærkets renommé; specialafdelinger skal være adskilt fra de øvrige afdelinger,
- have faguddannede ekspedienter, der kan give kunderne sagkyndig vejledning,
- føre et Grundig-sortiment, hvis omfang står i rimeligt forhold til specialforretningens eller specialafdelingens størrelse,
- have et lager, der omfatter et repræsentativt udsnit af Grundigs sortiment, og hvis størrelse står i rimeligt forhold til virksomhedens størrelse, dens lokale betydning og dens afsætningsmuligheder, og på bestilling omgående skaffe Grundig-produkter, som ikke er på lager,
- sikre, at alle forpligtelser til at yde garanti og service opfyldes på sagkyndig måde og til tiden, hvad enten det sker på eget værksted eller på et gennem et fast kontraktforhold tilknyttet værksted,
- have underskrevet Grundigs EF-salgsbindingsaftale for detailhandelen.

Detailhandleren må ikke gennem reklame og forretningsførelse skabe tvivl om, at han udelukkende driver detailhandelsvirksomhed. Han må heller ikke på vildledende måde avertere Grundig-produkter til salg til »seelvbetjenings- og afhentningspriser« eller afsætte Grundig-produkter ved postordresalg.

- b) Grundig vil anerkende alle specialdetailhandlere, der opfylder kvalifikationskravene, som Grundig-specialdetailhandlere. Desuden har Grundig-specialgrossister ret til at anerkende specialdetailhandlere som Grundig-specialdetailhandlere. Såfremt Grundig får en anmodning om anerkendelse forelagt og ikke har taget stilling dertil inden fire uger, opnår den pågældende forhandler status som Grundig-specialdetailhandler. Grundig forpligter sig i så fald til omgående at indgå salgsbindingsaftalen med detailhandleren og til at optage ham på listen over Grundig-specialforhandlere.

I betragtning af at salgssystemet gælder for hele fællesmarkedet, har Grundig forbeholdt sig ret til at se bort fra enkelte kvalifikationskrav alt efter forholdene i de pågældende lande. Dette gælder dog ikke

kravene om, at der skal være tale om en specialforretning, en forretning, hvor enhver har fri adgang, repræsentativ udstilling af Grundig-produkter, ansættelse af faguddannede ekspedienter og opfyldelse af forpligtelser til at yde garanti og service.

- c) Grundig-specialdetailhandlere er bl.a. forpligtede til:
- inden for fællesmarkedet kun at levere til videreforhandlere, som er anerkendte Grundig-specialforhandlere, og i givet fald, inden levering finder sted, at forhøre sig herom hos den befuldmægtigede,
 - ved salg til videreforhandlere at bogføre salget af ethvert Grundig-produkt og opbevare oplysningerne i mindst tre år med henblik på en fuldstændig nummerkontrol og at underrette Grundig, når det af tekniske grunde forekommer nødvendigt at foretage kontrol af afsætningsforløbet, eller når der foreligger en begrundet mistanke om, at EF-salgsbindingsaftalen er blevet overtrådt.

Det er i Grundigs EF-salgsbindingsaftale udtrykkeligt anført, at Grundig-specialdetailhandlere har ret til inden for fællesmarkedet at levere til og foretage indkøb hos alle anerkendte Grundig-forhandlere samt ret til frit at fastsætte deres videresalgspriser.

- d) Grundigs forpligtelse til at sikre, at salgssystemet fungerer fuldt tilfredsstillende, og til at indsætte en befuldmægtiget samt betingelserne for ordinær og øjeblikkelig opsigelse svarer til de regler, der gælder for specialgrossisterne (jf. afsnit I B, punkt 1 e) og f)).

C. Anvendelsen af selektive salgssystemer for produkter inden for underholdningselektronik

Selektive salgssystemer for produkter inden for underholdningselektronik anvendes ikke i samme udstrækning i alle Fællesskabets medlemsstater. De anvendes traditionelt hyppigt i Forbundsrepublikken Tyskland. I de andre medlemsstater er de langt mindre udbredt. I hvert fald er der i alle medlemsstater mange producenter, der ikke afsætter deres produkter gennem salgssystemer. Disse tegner sig oftest for den overvejende del af omsætningen af de pågældende produkter. Imidlertid er der også tydelige forskelle mellem nogle af de salgssystemer, som anvendes af producenter, der har gjort adgangen til deres salgsnet betinget af, at bestemte kriterier er opfyldt. Flere af de salgssystemer, der er anmeldt til Kommissionen, er kun af national karakter og omfatter ikke hele EF. Nogle salgsaftaler indeholder kun en enkel specialhandelsbinding, som ikke falder ind under artikel 85, stk. 1. Endelig må det tages i betragtning, at flere af de producenter, der anvender salgssystemer, ikke fører noget

omfattende sortiment af produkter inden for underholdningselektronik, men kun er repræsenteret på enkelte delmarkeder. Alt i alt er der ikke siden Domstolens dom 26/76, Metro, ⁽¹⁾ sket nogen stigning i antallet af selektive salgssystemer, der er blevet anmeldt til Kommissionen.

D. Bemærkninger fra tredjemand

Efter offentliggørelsen af de anmeldte aftalers hovedindhold har Kommissionen modtaget fire udtalelser fra tredjemænd. Det blev især gjort gældende, at Grundigs salgssystem sammen med tilsvarende salgssystemer, der er oprettet af andre producenter, vil medføre en faktisk udelukkelse af forhandlere, som ikke er specialforhandlere, en begrænsning af konkurrencen mellem Grundig-forhandlerne, især hvad priserne angår, og en stivnet prisstruktur. Der blev udtrykt tvivl om, hvorvidt de anerkendte specialforhandlere i praksis vejleder kunderne og yder dem service som fastsat i salgsbindingsaftalen. I øvrigt kunne kundeservice heller ikke længere betragtes som nødvendig for en fagligt korrekt afsætning, da produkterne inden for underholdningselektronik er blevet langt mere holdbare og derfor kræver færre reparationer. I en af udtalelserne blev det kritiseret, at det kriterium for anerkendelse af detailhandlerne, der vedrører salgslokalernes beskaffenhed og udstilling af et repræsentativt udvalg af Grundigs produkter, var for vagt.

II. RETLIG VURDERING

A. Artikel 85, stk. 1

1. De aftaler med engros- og detailhandlere, der udgør Grundigs salgssystem, og som regulerer afsætningen af Grundig-produkter inden for EF, omfatter stort set kun enkle specialhandelsbindinger, der ikke falder ind under artikel 85, stk. 1. De indeholder kun få bestemmelser, der har til formål og til følge at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet, og som kan påvirke handelen mellem medlemsstater og derfor kræver fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3
2. For så vidt som Grundigs salgsbindingsaftaler for EF kun fastsætter faglige betingelser for adgang til salgsnettet, anvendes uden forskelsbehandling, regulerer anerkendelsesproceduren og indeholder nødvendige kontrolforpligtelser, falder de ikke ind under forbudet i artikel 85, stk. 1. Dette gælder især følgende aftalebestemmelser:
 - a) Kravene med hensyn til Grundig-forhandlernes faglige kvalifikationer, faguddannet personale, kundeservice og salgslokalernes beskaffenhed strækker

sig ikke videre end til, hvad er nødvendigt for et selektivt salgssystem, som er baseret på kvalitative krav, og som anvendes for teknisk avancerede produkter inden for underholdningselektronik. Den høje innovationsgrad, der kendetegner denne industrigren, fører ikke blot til konstant udvikling af helt nye produkter, men også til en stadig udvidelse af de traditionelle produkters anvendelsesmuligheder. Desuden kan der spores en stadig større tilnærmelse mellem områderne underholdningselektronik, informationsformidling og databehandling med det resultat, at f.eks. tv-apparater foruden deres hidtidige funktion også kan anvendes som terminaler og tilsluttes mange perifere apparater.

Kravene til forhandlernes faglige dygtighed med hensyn til vejledning og kunderservice er derfor lige så nødvendige som tidligere. Dette ændres heller ikke af det forhold, at produkterne inden for underholdningselektronik er blevet mere holdbare. Bortset fra at garanti og reparationer kun udgør en del af specialforhandlernes omfattende serviceydelser, må der også drages omsorg for sagkyndig udbedring af fejl og mangler – selv om sådanne måtte forekomme mindre hyppigt.

- b) Også forhandlernes forpligtelse til at demonstrere og udstille et repræsentativt udvalg af Grundig-produkter i passende salgslokaler må anses for nødvendig. Grundig har en berettiget interesse i at sikre, at selskabets kvalitetsprodukter præsenteres for den endelige forbruger på passende måde. Den skriftlige udformning af denne forpligtelse må derfor nødvendigvis være af generel karakter, således at der tillades et vist skøn. Faren for at Grundig skal anvende dette kriterium på diskriminerende måde er dog ringe, for det første fordi også Grundig-grossister har ret til at anerkende detailhandlere og dermed til at efterprøve dette anerkendelseskriterium, og for det andet fordi de pågældende detailhandlere, såfremt Grundig afslår at anerkende dem, har mulighed for at få sagen prøvet ved domstolene.
- c) Forbudet mod at avertere Grundig-produkter til »selvbe tjenings- og afhentningspriser« er berettiget, idet alle forhandlere ifølge Grundigs salgsbindingsaftaler er forpligtet til at vejlede kunderne og yde dem bestemte former for service. Dette betyder, at forhandlerne ikke må føre en forretningspolitik, som principielt ikke omfatter en sådan service. Men når en forhandler averterer eller udbyder Grundig-produkter til salg til »afhentningspris« eller lignende, lader han dermed forbrugerne forstå, at han vil undlade at yde den nævnte kundeservice. Som følge af de kvalitative anerkendelseskriterier, der er fastlagt i aftalerne, er en sådan forretningsførelse derfor udelukket. På den anden side er der ikke fare for en generel afgivelse fra en forretningspolitik baseret på den pågældende kundeservice, når forhandleren efter

⁽¹⁾ Sml. 1977, s. 1875.

kundens udtrykkelige ønske undlader at yde bestemte former for service. I så fald hindrer Grundigs salgsbindingsaftale ikke forhandleren i at yde kunden en rabat som følge af de omkostningsbesparelser, han har opnået.

Forbudet mod at afsætte Grundig-produkter ved postordresalg er ligeledes omfattet af forpligtelsen til at vejlede kunderne og til at demonstrere produkterne. Dette udelukker dog ikke, at apparaterne i konkrete tilfælde kan sendes til kunden, såfremt denne måtte ønske det.

d) Gennem fastsættelse af kvalitative krav søger Grundig på lovlig måde at sikre, at selskabets produkter kun sælges af fagligt kvalificerede videreforhandlere. Kontrollen af forhandlerne før – og om nødvendigt efter – anerkendelse skal sikre, at alle forhandlere rent faktisk opfylder kravene. Da et stort antal forhandlere er tilsluttet Grundigs salgsnet, kan det ikke udelukkes, at forhandlere i konkrete tilfælde ikke i tilstrækkelig grad opfylder deres forpligtelser. Dette kan dog ikke påvirke Grundigs ret til at anvende et afsætningssystem, der er baseret på kvalitative krav.

e) Hverken de kontrolforpligtelser, som de anerkendte forhandlere skal overholde i forbindelse med salg til videreforhandlere, samt grossisternes forpligtelse til at bistå Grundig med at sikre overholdelsen af salgsbindingsaftalen er i sig selv konkurrencebegrænsende. Grundigs ret til at gennemføre nummerkontrol er udtrykkeligt begrænset til tilfælde, hvor der er begrundet mistanke om, at den pågældende Grundig-forhandler eller tredjemand har begået aftalebrud. Det kan ved forespørgsel hos Grundig eller hos selskabets befuldmægtigede fastslås, om den forhandler, der skal leveres til, (endnu) er opført på listen over Grundig-forhandlere. En konkurrencebegrænsende anvendelse af disse aftalebestemmelser kan derfor udelukkes.

f) Det forbud mod at levere til private endelige forbrugere, der er pålagt grossisterne, falder ikke ind under artikel 85, stk. 1, da det skal sikre en arbejdsdeling mellem grossister og detailhandlere samt forhindre konkurrencefordrejninger (jf. Domstolens dom i Metro-sagen, præmis 28).

g) Desuden vil bestemmelserne vedrørende proceduren for anerkendelse og udelukkelse for forhandlere ikke kunne medføre mærkbare konkurrencebegrænsninger, da Grundig har taget hensyn til de principper, som Kommissionen fastlagde i sin beslutning SABA II (afsnit II A, punkt 6 b) og c)):

- aa) Grundig skal inden fire uger tage stilling til enhver anmodning om anerkendelse,
- bb) desuden har anerkendte grossister ret til at udnævne detailhandlere, der opfylder kvalifikationskravene, til Grundig-specialdetailhandlere,
- cc) der kan kun foretages ordinær opsigelse, hvis hele salgsbindingssystemet opgives,
- dd) ved overtrædelse af konkurrencelovgivningen kan der kun foretages opsigelse og/eller nedlægges forbud mod levering, når en anklage herom ikke bestrides af forhandleren, eller det retsligt er fastslået, at der foreligger en sådan situation.

3. Salgsbindingsaftaler skal dog bedømmes anderledes, når de indeholder forpligtelser for de deltagende virksomheder samt anerkendelseskriterier, der strækker sig ud over ovennævnte grænser. De er i så fald omfattet af artikel 85, stk. 1, men kan dog eventuelt fritages i henhold til artikel 85, stk. 3.

Det følger af Grundigs EF-salgsbindingsaftaler for detail- og engroshandelen, at Grundig forpligter sig til ikke at levere til forhandlere, som ikke er tilsluttet salgssystemet. Grundig-forhandlerne må til gengæld ikke levere til forhandlere, som ikke er anerkendt af Grundig eller af en anerkendt grossist.

Disse forpligtelser indebærer i det foreliggende tilfælde konkurrencebegrænsninger, idet optagelse i Grundigs salgssystem udelukkende er forbeholdt forhandlere, som ikke blot opfylder de generelle faglige kriterier, men derudover også er rede til at træffe særlige salgsfremmende foranstaltninger og gøre en særlig indsats for at fremme afsætningen.

Grundig-detailhandlere skal udstille et Grundig-sortiment, hvis omfang står i rimeligt forhold til specialforretningens eller specialafdelingens størrelse, samt have et lager, der omfatter et repræsentativt udsnit af Grundigs sortiment.

Grundig-specialgrossister skal have de organisatoriske og økonomiske forudsætninger for så vidt muligt at føre og lagere hele Grundig-sortimentet.

Disse forpligtelser strækker sig ud over det, der er absolut nødvendigt for at sikre en faglig korrekt afsætning, og indebærer konkurrencebegrænsninger, idet de medfører begrænsninger i de anerkendte forhandleres adgang til selv at fastlægge deres forretningsprincipper.

4. Grundigs EF-salgssystem, der omfatter hele Fællesskabet, og som indeholder de under nr. 2 omhandlede konkurrencebegrænsninger, er af en sådan art, at det vil kunne påvirke samhandelen mellem medlemsstater. I betragtning af Grundigs markedsandele i enkelte medlemsstater kan der ikke herske tvivl om, at systemet vil kunne begrænse samhandelen mærkbart.

B. Artikel 85, stk. 3

De aftaler, som Grundigs EF-salgssystem er baseret på, opfylder betingelserne i artikel 85, stk. 3.

1. De salgsfremmende forpligtelser, der er pålagt grossisterne og detailhandlerne, bidrager sammen med specialhandelskriterierne til at forbedre fordelingen af de pågældende varer fordi de sikrer, at Grundig-apparater kun sælges af forhandlere, der kan give kunderne sagkyndig vejledning og efter salget yde den nødvendige service i forbindelse med opstilling, anvendelse og vedligeholdelse af apparaterne, og som desuden gør en særlig indsats for at sælge disse produkter. Grundig bistås således af et net af faguddannede forhandlere, der sikrer, at selskabets sortiment i rimeligt omfang præsenteres for forbrugerne og lagerføres. Herved kan afsætningen af Grundig-produkter gøres mere rationel og effektiv. Dette fremmer konkurrencen mellem Grundig og andre mærker, uden at konkurrencen mellem Grundig-forhandlere påvirkes.
2. De fordele, som dette medfører, nemlig at der sikres en tilfredsstillende kundeservice, at grossisternes og detailhandlerens udbud af varer udvides, og at deres muligheder for øjeblikkelig levering forbedres, kommer umiddelbart forbrugerne til gode.

Grundig-forhandlerne kan på grund af deres faglige kvalifikationer dels oplyse forbrugerne om den tekniske udvikling inden for underholdningselektronik generelt og i denne forbindelse navnlig forklare, hvorledes helt nye produkter fungerer, og redegøre for de traditionelle apparaters nye anvendelsesområder, dels oplyse om de særlige forskelle mellem de forskellige fabrikater. Producentens reklamemateriale, men også artikler i fag- og forbrugertidsskrifter, kan kun under visse omstændigheder erstatte den personlige vejledning, som specialforhandleren giver kunden, og kun når der er tale om en særlig teknisk minded målgruppe, dvs. en forholdsvis lille del af forbrugerne.

Derudover kan forbrugerne hos en Grundig-forhandler skaffe sig et stort overblik over i hvert fald de væsentlige dele af Grundig-sortimentet og regne med at få et Grundig-apparat leveret straks eller inden for en kort frist. Endelig har forbrugeren ved anskaffelse af et apparat sikkerhed for, at forhandleren på sagkyndig måde vejleder ham i betjeningen af det pågældende apparat og om nødvendigt installerer og indstiller det i hans hjem og både under garantiperioden og efter dens udløb foretager de nødvendige reparationer og yder den nødvendige service.

Disse fordele kommer forbrugerne til gode, uden at de derved udsættes for et mærkbart højere prisniveau, idet priskonkurrencen fortsat er hård inden for denne sektor, også mellem specialforhandlerne (jf. punkt 4).

3. De konkurrencebegrænsende forpligtelser, som Grundigs salgssystem omfatter, er nødvendige for, at ovennævnte fordele kan opnås. Dette gælder såvel forbudet mod at levere Grundig-produkter til forhandlere, der ikke er anerkendte, som de salgsfremmende forpligtelser. Uden disse aftalebestemmelser ville fordelene med hensyn til fordelingen af varerne og dennes gunstige virkninger for forbrugerne ikke kunne opnås. I denne forbindelse må det bemærkes, at spørgsmålet om, hvorvidt begrænsningerne er nødvendige, ikke betyder, at der ikke må være nogen anden brugbar måde af fordele produkterne på, men kun, at den pågældende producents salgssystem, som på grundlag af artikel 85, stk. 3 bedømmes positivt, nødvendiggør de omhandlede konkurrencebegrænsninger. Endelig er det også af betydning i denne sammenhæng, at proceduren for anerkendelse og udelukkelse af forhandlere siden Kommissionens beslutning SABA II har undergået ændringer, der medfører, at sådanne beslutninger bliver mere objektive og ikke giver producenten mulighed for at misbruge salgssystemet ved at anvende det i strid med konkurrencereglerne.
4. Endelig giver de aftaler, der ligger til grund for Grundigs salgssystem, ikke de deltagende virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.
 - a) De begrænsninger, som Grundigs salgsbindingsaftaler indeholder, vedrører forholdet mellem Grundig og de virksomheder, der afsætter selskabets produkter. De har ingen mærkbare virkninger på konkurrencen mellem Grundig og andre producenter inden for underholdningselektronik. Salgsbindingsaftalerne forhindrer nemlig ikke forhandlerne i samtidig at varetage eller fremme afsætningen af varer fra konkurrerende producenter.
 - b) Grundigs salgsbindingsaftaler udelukker heller ikke konkurrencen i forhandlerleddet.

Dette sikres af salgssystemets opbygning:

Anerkendelsesproceduren sikrer i sin nuværende form, at alle forhandlere, der opfylder kvalifikationskravene, kan optages i salgssystemet. Grundig-forhandlere kan i både engros- og detailleddet konkurrere med hinanden inden for hele Fællesskabet. De kan frit fastsætte deres priser og har til enhver tid ret til at udnytte de bedste indkøbsmuligheder, da leverancer mellem forhandlere inden for Grundigs salgsnet er tilladt uden begrænsninger.

Desuden har Grundig hverken i fællesmarkedet som helhed eller i en væsentlig del deraf så stærk en stilling, at selskabet kan udelukke konkurrencen i forhandlerleddet.

Selv på det eneste delmarked, hvor Grundig har opnået en større andel, nemlig markedet for farve-tv i Forbundsrepublikken Tyskland (markedsandel: 19,5 %), er Grundig udsat for en effektiv konkurrence fra virksomhederne i Thomson-Brandt-koncernen (Telefunken, SABA, Nordmende), der har en markedsandel på ca. 23 %, samt med andre betydelige virksomheder og kan derfor ikke ved hjælp af sit salgssystem øve afgørende indflydelse på konkurrencen i forhandlerleddet. I betragtning af konkurrencesituationen ville det heller ikke ændre noget i denne vurdering, hvis man på grundlag af sammenslutningen af Grundig og Philips lagde disse virksomheders andele af dette delmarked sammen (ca. 33,5 %). Disse producenter er heller ikke tilsammen i stand til at udelukke konkurrencen ved salg af farve-tv i Forbundsrepublikken Tyskland. I denne sammenhæng ville der desuden kun opstå fare for en forringelse af konkurrencestrukturen i forhandlerleddet, hvis Grundig og Philips førte samme eller næsten samme salgspolitik. Dette er dog ikke tilfældet, da Philips ikke anvender salgssystemer i nogen medlemsstat.

Endelig er det ikke rimeligt at anlægge en anden vurdering ud fra den betragtning, at andre producenter har tilsvarende salgssystemer, en betragtning, der kun kræver en undersøgelse af situationen i Forbundsrepublikken Tyskland. Bortset fra at disse systemer adskiller sig væsentligt fra hinanden (salgssystemer, der omfatter hele EF eller et enkelt land, enkle specialhandelsbindinger, der ikke er omfattet af artikel 85, stk. 1, og specialhandelsbindinger, der omfatter salgsfremmende forpligtelser, systemer med et og to omsætningstrin), har de hverken ført til en stivnet prisstruktur eller en egentlig udelukkelse af bestemte salgsformer.

aa) Selv om Domstolen i sin retspraksis i Metrodommen, præmis 21, og i dom af 25. oktober 1983, »selektivt distributionssystem«⁽¹⁾, præmis 42, dels går ud fra, at der i forbindelse med selektive salgssystemer, hvor serviceydelser er af stor betydning, ikke i overvejende grad lægges vægt på priskonkurrencen, og dels accepterer, at priskonkurrencen begrænses for at fremme konkurrencen på andre områder, har Kommissionen i flere år kunnet fastslå, at der netop i den af Fællesskabets medlemsstater, hvor sådanne systemer har fundet vid udbredelse, hersker en stærkere priskonkurrence i detailleddet i almindelighed og mellem Grundig-forhandlere i særdeleshed. Dette gælder også for de forskellige produkter, og der kan hyppigt, selv i forbindelse med helt nye produkter, konstateres betydelige konkurrencebetingede prisfald allerede kort

efter, at produkterne er blevet indført på markedet. Generelt er priserne på produkter inden for underholdningselektronik på trods af tekniske forbedringer steget langt mindre end leveomkostningerne. Målt i faste priser er farve-tv således kun ca. halvt så dyre som i 1968 på trods af det bedre udstyr.

bb) Kommissionen har heller ikke kunnet konstatere, at selektive salgssystemer inden for underholdningselektronik principielt har udelukket bestemte salgsformer som lavprisvarer og selvbetjeningsbutikker i engros- og detailleddet fra salg af disse produkter. Som enhver anden potentiel forhandler vil selvbetjeningsbutikker naturligvis gennem Grundigs salgssystem blive udelukket fra salg af Grundig-produkter, såfremt de ikke er rede til at opfylde anerkendelseskriterierne, der i overvejende grad er af kvalitativ art og derfor ikke falder ind under artikel 85, stk. 1, når de anvendes uden forskelsbehandling. Såfremt disse salgsformer tilpasser sig efter de betingelser, der gælder for salgssystemet, har de adgang til Grundig-produkter. I praksis er også flere virksomheder, som i overvejende grad sælger deres varer ved selvbetjening, men som for produkter inden for underholdningselektronik har indrettet specialafdelinger med faguddannet personale, tilsluttet Grundigs salgsnet.

Uafhængigt af, at alle interesserede forhandlere således har mulighed for selv at opfylde betingelserne for at blive optaget i et salgsnet tilhørende en producent, der afsætter sine produkter gennem et salgssystem, er det i Fællesskabet som helhed kun en mindre del af producenterne og i Forbundsrepublikken Tyskland ikke alle betydelige producenter, der anvender et salgssystem. Desuden kan selvbetjeningsbutikker, som, f.eks. gennem parallelimport, skaffer sig varer fra en producent, der udelukkende anvender et nationalt salgssystem, ikke af denne producent retligt forhindres i at afsætte disse produkter i Forbundsrepublikken Tyskland.

Der er således ikke tale om, at ovennævnte salgsformer udelukkes fra salg af produkter inden for underholdningselektronik i Fællesskabet som helhed eller i en væsentlig del deraf.

C. Artikel 6 og 8 i forordning nr. 17

Grundig anmeldte den 29. marts 1977 EF-salgsskiftsaftalerne for engros- og detailhandelen. De anmeldte aftaler svarede på alle væsentlige punkter til Kommissionens praksis på daværende tidspunkt og til Domstolens retspraksis.

⁽¹⁾ Sml. 1983, s. 3151.

Under proceduren har Kommissionen efter talrige undersøgelser inden for den pågældende industrigren ændret sin vurdering af nogle af de bestemmelser om proceduren for anerkendelse og udelukkelse af forhandlere, der ofte forekommer i salgsbindingsaftaler. Med hensyn til specialhandelskriterierne og de salgsfremmende forpligtelser, der er salgsbindingsaftalernes vigtigste materielle bestemmelser, har Kommissionen dog ikke ændret opfattelse.

Efter at Kommissionen havde meddelt Grundig, at den havde ændret sin vurdering af nogle af bestemmelserne om anerkendelse og udelukkelse af forhandlere, foretog selskabet den fornødne tilpasning af aftalerne.

Det synes derfor rimeligt i medfør af artikel 6 i forordning nr. 17 at lade den i EØF-traktatens artikel 85, stk. 3, omhandlede erklæring få virkning fra den 29. marts 1977. Indtil det tidspunkt, hvor Kommissionen meddelte Grundig, at den havde ændret opfattelse og gav selskabet lejlighed til at tilpasse aftalerne, kan den retlige vurdering af Grundigs EF-salgssystem foretages på grundlag af Kommissionens oprindelige forvaltningspraksis. Det kan nemlig ikke blot fastslås, at Grundigs EF-salgssystem i sin tidligere form opfyldte de betingelser for fritagelse, som Kommissionen havde fastlagt og Domstolen stadfæstet, men også at de undersøgelser, Kommissionen havde foretaget af priskonkurrencens struktur og Grundigs håndhævelse af sit salgssystem, ikke havde rejst tvivl om, at salgssystemet kunne fritages. Kommissionen forfølger med ændringen af sin forvaltningspraksis med hensyn til proceduren for anerkendelse og udelukkelse af forhandlere det mål, at det i højere grad skal sikres på forhånd, at salgssystemer i fremtiden anvendes uden forskelsbehandling. Efter den nye retsopfattelse har tidligere forhold ingen betydning, da der – som det er sket i Grundigsagen – kan foretages undersøgelser af den faktiske håndhævelse af salgssystemet. De ændrede principper gælder derfor først fra ovennævnte tidspunkt, hvor Grundig blev underrettet derom.

Grundigs salgssystem, der med hensyn til de vigtigste materielle bestemmelser allerede fra begyndelsen var i overensstemmelse med Kommissionens oprindelige forvaltningspraksis, kan derfor fritages fra anmeldelsestidspunktet i såvel den tilpassede som den oprindeligt anvendte form.

I betragtning af den tid, der allerede er gået siden anmeldelsen blev indgivet, vil det være hensigtsmæssigt at lade denne beslutning være gyldig indtil den 28. marts 1989, jf. artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17. Kommissionen er således i stand til efter en forholdsvis kort periode på ny at vurdere, hvilke virkninger Grundigs salgssystem har på konkurrencen.

Til denne beslutning skal der knyttes påbud, således at Kommissionen kan efterprøve, om Grundig handler på

diskriminerende måde i forbindelse med anerkendelse eller udelukkelse af en grossist eller en detailhandler. Grundig skal derfor årligt forelægge Kommissionen beretninger om de tilfælde, hvor selskabet har nægtet eller fratrækt en grossist eller detailhandler anerkendelse som »Grundig-forhandler« eller nedlagt forbud mod levering til en grossist eller detailhandler, eller hvor Grundig har forlangt at få indseende med en »Grundig-forhandlers« dokumenter vedrørende nummerkontrollen. Beslutningen hviler for så vidt på artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17 –

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, erklæres i medfør af artikel 85, stk. 3, for uanvendelig på:

- Grundigs EF-salgsbindingsaftale for engroshandelen, og
- Grundigs EF-salgsbindingsaftale for detailhandelen.

Denne fritagelse gælder fra den 29. marts 1977 til den 28. marts 1989.

Artikel 2

Det pålægges virksomheden Grundig AG årligt, og første gang den 31. december 1985, at forelægge Kommissionen beretninger om de tilfælde, hvor den:

- har nægtet eller fratrækt en grossist eller detailhandler anerkendelse som »Grundig-forhandler« eller nedlagt forbud mod levering til en grossist eller detailhandler,
- har forlangt at få indseende med en »Grundig-forhandlers« dokumenter vedrørende nummerkontrollen.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til:

Grundig AG,
Kurgartenstraße 37,
D-8510 Fürth.

Udfærdiget i Bruxelles, den 10. juli 1985.

På Kommissionens vegne
Peter SUTHERLAND
Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 11. juli 1985

om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 79/113/EØF om indbyrdes
tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om bestemmelse af støjemissionen fra entrepre-
nørmateriel

(85/405/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det euro-
pæiske økonomiske Fællesskab,

Bilag I og bilag II til direktiv 79/113/EØF ændres i
overensstemmelse med bilaget til nærværende direktiv.

under henvisning til Rådets direktiv 79/113/EØF af
19. december 1978 om indbyrdes tilnærmelse af medlems-
staternes lovgivning om bestemmelse af støjemissionen fra
entreprenørmateriel⁽¹⁾, senest ændret ved direktiv
81/1051/EØF⁽²⁾, særlig artikel 3, 4 og 5, og

Artikel 2

Inden den 26. marts 1986 vedtager og offentliggør medlems-
staterne de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette
direktiv og underretter straks Kommissionen herom.

ud fra følgende betragtninger:

Artikel 3

På grundlag af de indvundne erfaringer og som følge af den
tekniske udvikling er det nu muligt bedre at tilpasse forskrif-
terne i bilag I og bilag II til direktiv 79/113/EØF til de
faktiske afprøvningsvilkår;

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1985.

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstem-
melse med udtalelse fra Udvalget for tilpasning til den
tekniske udvikling af direktivet om bestemmelse af støjemis-
sionen fra Entreprenørmateriel –

På Kommissionens vegne

Stanley CLINTON DAVIS

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT nr. L 33 af 8. 2. 1979, s. 15.

⁽²⁾ EFT nr. L 376 af 30. 12. 1981, s. 49.

BILAG

ÆNDRINGER I BILAG I TIL DIREKTIV 79/113/EØF

5. MÅLEAPPARATUR

Punkt 5.2 erstattes af følgende:

5.2. Måleinstrument

For at opfylde ovennævnte betingelse kan anvendes:

- a) en støjmåler, som opfylder betingelserne i IEC-publikation 651, første udgave 1979, for instrumenttyper af klasse 1. Instrumentet skal anvendes i indstillingen S.

Punkt b) forbliver uændret.

I bemærkningen til punkt 5.2, punkt 5.3 og punkt 5.4 erstattes ordene »IEC-publikation 179, anden udgave 1973« af ordene »IEC-publikation 651, første udgave 1979«.

7. UDFØRELSE AF MÅLINGERNE

7.3.1. Påvisning af impulsstøj

Ordene »IEC-publikation 179 A/1973«, der er anbragt imellem parentes i anden og tredje linje, erstattes af ordene »IEC-publikation 651, første udgave 1979«.

ÆNDRINGER I BILAG II TIL DIREKTIV 79/113/EØF

3. DEFINITION

3.2 Kontinuerligt ækvivalensniveau for lydtrykket $L_{Aeq}(t_1, t_2)$

I anden linje erstattes ordene »IEC-norm 179, 2. udgave, 1973« af følgende »IEC-publikation 651, første udgave 1979«.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 11. juli 1985

om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/533/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for motorkompressorer

(85/406/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

Bilag I og bilag II til direktiv 84/533/EØF ændres i overensstemmelse med bilaget til nærværende direktiv.

under henvisning til Rådets direktiv 84/533/EØF af 17. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for motor-kompressorer ⁽¹⁾, særlig artikel 7, og

Artikel 2

Inden den 26. marts 1986 vedtager og offentliggør medlemsstaterne de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette direktiv og underretter straks Kommissionen herom.

ud fra følgende betragtninger:

Artikel 3

På grundlag af de indvundne erfaringer og som følge af den tekniske udvikling er det nu muligt bedre at tilpasse forskrifterne i bilag I og bilag II til direktiv 84/533/EØF til de faktiske afprøvningsvilkår;

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1985.

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med udtalelse fra Udvalget for tilpasning til den tekniske udvikling af direktivet om bestemmelse af støjemissionen fra Entreprenørmateriel –

På Kommissionens vegne

Stanley CLINTON DAVIS

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT nr. L 300 af 19. 11. 1984, s. 123.

BILAG

ÆNDRINGER I BILAG I TIL DIREKTIV 84/533/EØF

6.2. Støjkildens funktion under målingerne

Sidste afsnit af punkt 6.2.2 erstattes af følgende:

Under disse arbejdsvilkår skal gennemstrømningen kontrolleres i overensstemmelse med metoden i punkt 12, bilag I.

6.3. Afprøvningsstedet

Punkt 6.3 erstattes af følgende:

Prøvearealet skal være plant og vandret. Prøvearealet, inklusive den vertikale projektion af mikrofonplaceringerne, består af en beton- eller ikke porøs asfalteret overflade.

Motorkompressorer uden hjul på slæde (skid) anbringes på 0,40 m høje stativer, medmindre der fra fabrikantens side stilles andre krav på grund af anbringelsesforholdene.

6.4.1. Måleflade, måleafstand

Punkt 6.4.1 erstattes af følgende:

Målefladen til afprøvningen er en halvkugle.

Radius skal være:

- 4 m, når den største dimension på den motorkompressor, der skal afprøves, er under eller lig med 1,4 m;
- 10 m, når den største dimension på den motorkompressor, der skal afprøves, er over 1,5 m, men under eller lig med 4 m;
- 16 m, når den største dimension på den motorkompressor, der skal afprøves, er over 4 m.

6.4.2.1. Almindelige bemærkninger

Punkt 6.4.2.1 erstattes af følgende:

Med henblik på målingerne bruges seks målepunkter, nemlig punkterne 2, 4, 6, 8, 10 og 12, der placeres i overensstemmelse med punkt 6.4.2.2 i bilag I til direktiv 79/113/EØF.

Med henblik på afprøvning af motorkompressoren anbringes motorkompressorens geometriske midtpunkt over halvkuglens midtpunkt.

X-aksen i det koordinatsystem, ud fra hvilket målepunkterne fastlægges, skal være parallel med motorkompressorens hovedakse.

Et nyt punkt 12 indsættes med følgende tekst:

12. METODE TIL MÅLING AF VOLUMENSTRØMMEN FRA MOTORDREVNE LUFTKOMPRESSORER VED HJÆLP AF CIRKULÆRE VENTURIDYSER UNDER KRITISKE STRØMNINGSFORHOLD

12.1. Generelt

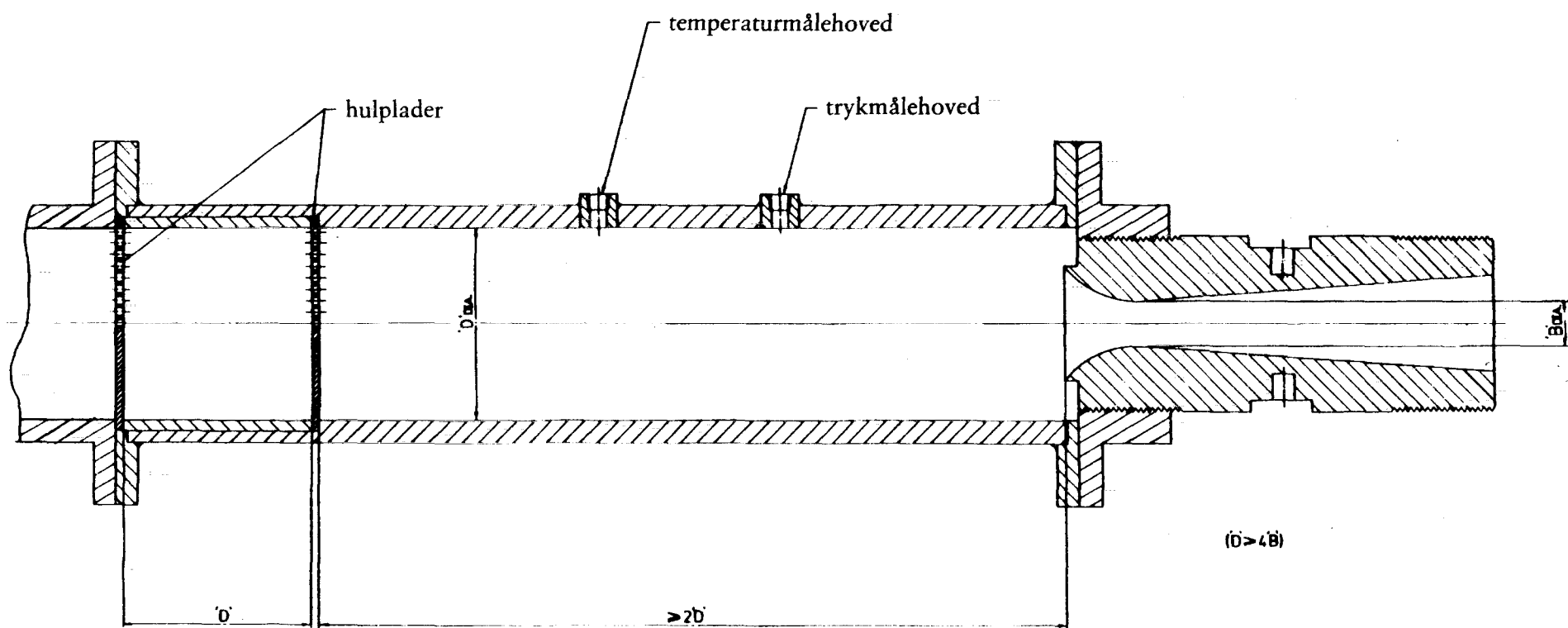
Hermed fastlægges en enkel, hurtig og billig metode til måling af motordrevne luftkompressorers kapacitet.

Målemetodens nøjagtighed er på $\pm 2,5\%$.

12.2. Måleopstilling

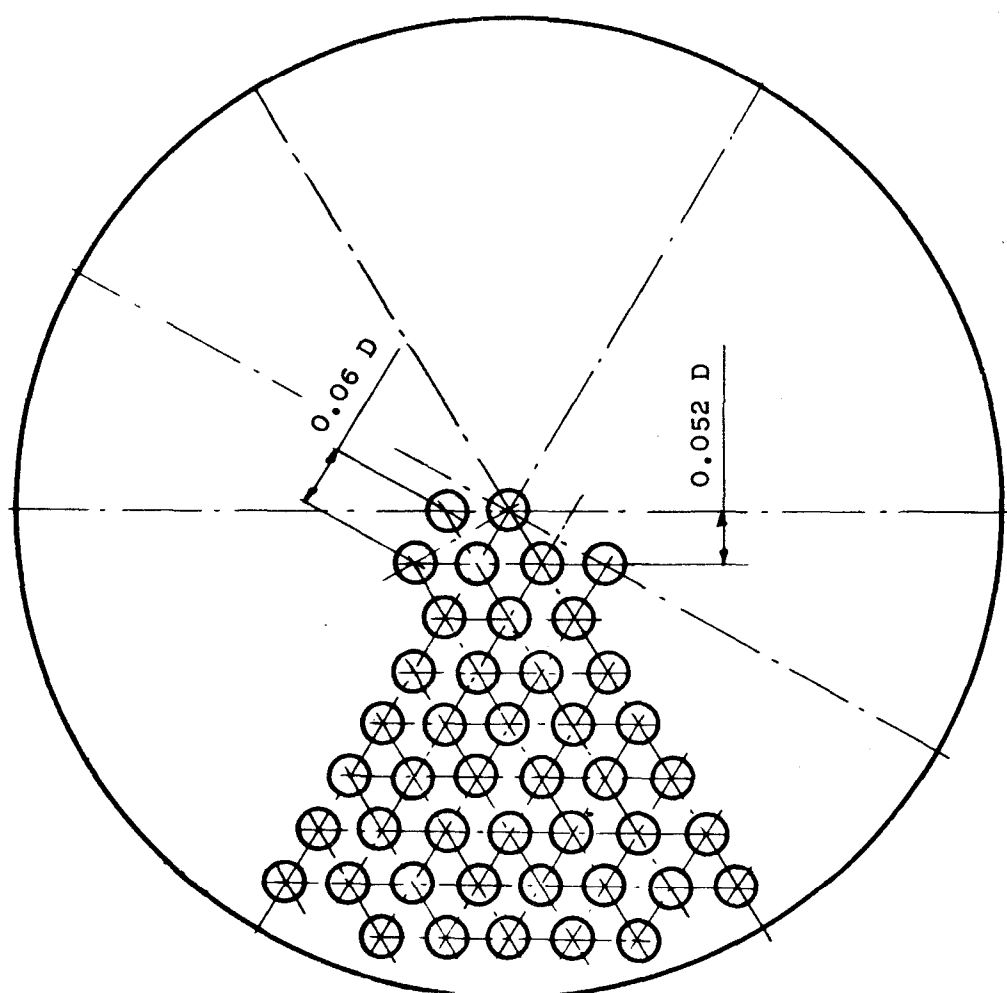
Der vælges en sådan dysediameter, at trykforskellen over dysen medfører en hastighed i åbningens smalleste del på lydens hastighed.

Diameteren af det rør, hvorpå dysen monteres, skal være mindst fire gange dysens mindste diameter. På tilgangssiden skal der være et rørstykke på mindst to rørdiameters længde, og her anbringes i rørvæggen anordninger til måling af tryk og temperatur af den luft, der strømmer gennem røret. På dette rørs tilgangsside anbringes en luftfordeler for laminar strømning, som består af to hulplader anbragt med en rørdiameters afstand, jf. figur 1 og 2. På dysens afgangsside kan der anbringes et rør og en lyddæmper, under forudsætning af at trykfaldet over dette rør ikke påvirker de kritiske strømningsforhold i dysen.

Figur 1 - Målerør

Hulplader - Temperaturmålehoved - Trykmålehoved

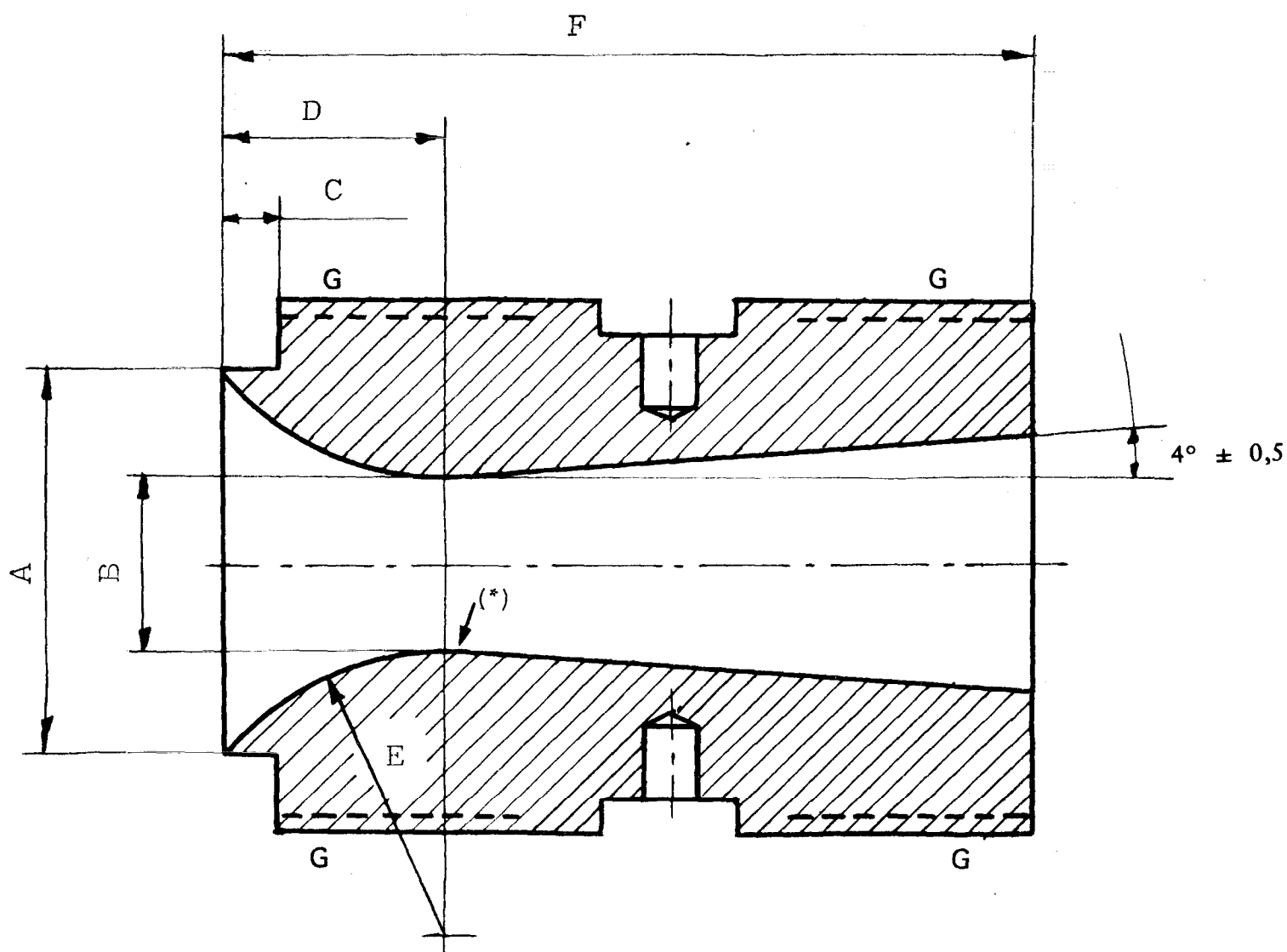
Figur 2 - Hulplade

12.3. Cirkulærventuri

Formen skal svare til anvisningerne på figur 3. De indvendige overflader skal være polerede, og diameteren i åbningens smalleste del skal måles nøjagtigt. I tabel 1 er der eksempler på dysedimensioner.

12.4. Aflæsning af tryk og temperatur

Trykket aflæses med en nøjagtighed på $\pm 0,5 \%$ og temperaturen med en nøjagtighed på $\pm 1 \text{ K}$.

Figur 3 - Cirkelbueventuridyse

(*) = Konus tangent til radius.

G = Konisk gevind i begge enheder.

Indvendig overfladefinish til ruhed $R_a 0,4 \mu\text{m}$.

Tabel 1

Dysedimensioner

Kapacitet l/s	A mm	B mm	C mm	D mm	E mm	F mm	G betegnelse
12 - 40	16,00	6,350	2,40	9,93	12,70	60,5	R 1,0
24 - 90	24,00	9,525	3,60	14,86	19,05	91,0	R 1,5
50 - 160	32,00	12,700	4,60	19,81	25,40	121,5	R 2,0
100 - 360	48,00	19,050	7,10	29,72	38,10	182,0	R 2,5
180 - 650	64,00	25,400	9,60	39,65	50,80	243,0	R 3,0
280 - 1 000	80,00	31,750	12,00	49,53	63,50	303,5	R 3,5
400 - 1 500	95,00	38,100	14,20	59,44	76,20	364,0	R 4,0

12.5. **Prøvning**

Når strømningsforholdene er blevet stabile, aflæses følgende størrelser:

- barometerstanden (p_b),
- trykket på dysens tilgangsside (p_N),
- temperaturen på dysens tilgangsside (t_N),
- temperatur og tryk, hvorved volumenstrømmen ønskes (t_o , p_o).

12.6. **Beregning af strømmen**

$$q_m = 0,1 \cdot \pi \cdot B^2 \cdot C_D \cdot C^* \cdot p_N / [4 \cdot (R \cdot T_N)^{\frac{1}{2}}]$$

hvor:

- q_m = massestrømmen i kg/s,
- B = dysediameteren i mm,
- C_D = dyseeffektiviteten,
- C^* = strømningskoefficienten,
- p_N = tilgangssidens absolutte tryk i bar,
- T_N = tilgangssidens absolutte temperatur i K,
- R = gaskonstanten i J/(kg·K) (for luft er $R = 287,1$),

$$C^* = 0,684858 + (3,70575 - 4,76902 \cdot 10^{-2} \cdot t_N + 2,63019 \cdot 10^{-4} \cdot t_N^2) \cdot p_N \cdot 10^{-4}$$

hvor

t_N = tilgangssidens temperatur i grader celsius. På grundlag af prøvningsresultater og den fastsatte nøjagtighed sættes $C_D = 0,9888$.

I udstødningen fra motordrevne kompressorer, transportable eller som »pack«-enheder, ligger t_N i intervallet 20 – 70° C og p_N på 2 – 8 bar. C^* bliver således på 0,6871 – 0,6852, hvis gennemsnit på 0,6862 kan benyttes. Derved kan ligningen forenkles til:

$$\begin{aligned} q_m &= 0,1 \cdot \pi \cdot B^2 \cdot 0,9888 \cdot 0,6862 \cdot p_N / [4 \cdot (287,1 \cdot T_N)^{\frac{1}{2}}] \\ &= 3,143 \cdot 10^{-3} \cdot B^2 \cdot p_N / T_N^{\frac{1}{2}} \text{ kg/s} \end{aligned}$$

eller omregnes til volumenstrøm (q_v) ved referencebetingelserne:

$$q_v = 9 \cdot 10^{-3} \cdot B^2 \cdot p_N \cdot T_o / (p_o \cdot T_N^{\frac{1}{2}}) \text{ l/s}$$

hvor:

- p_o = det absolutte referencetryk i bar,
- T_o = den absolutte referencetemperatur i K.

ÆNDRINGER I BILAG II TIL DIREKTIV 84/533/EØF

3. **Virkemåde**3.1.4. *Motoreffekt*

Ordene i parentes »DIN 627DB« erstattes af ordene »Rådets direktiv 80/1269/EØF«.

3.2.4. *Nominal gennemstrømning*

Ordene »ISO-metode 1217« erstattes af ordene »metoden i punkt 12, bilag I«.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 11. juli 1985

om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/535/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for elektriske svejseaggregater

(85/407/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

Bilag I til direktiv 84/535/EØF ændres i overensstemmelse med bilaget til nærværende direktiv.

under henvisning til Rådets direktiv 84/535/EØF af 17. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for elektriske svejseaggregater ⁽¹⁾, særlig artikel 7, og

Artikel 2

Inden den 26. marts 1986 vedtager og offentliggør medlemsstaterne de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette direktiv og underretter straks Kommissionen herom.

ud fra følgende betragtninger:

Artikel 3

På grundlag af de indvundne erfaringer og som følge af den tekniske udvikling er det nu muligt bedre at tilpasse forskrifterne i bilag I til direktiv 84/535/EØF til de faktiske afprøvningsvilkår;

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1985.

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med udtalelse fra Udvalget for tilpasning til den tekniske udvikling af direktivet om bestemmelse af støjemissionen fra Entreprenørmateriel –

På Kommissionens vegne

Stanley CLINTON DAVIS

Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT nr. L 300 af 19. 11. 1984, s. 142.

BILAG

ÆNDRINGER I BILAG I TIL DIREKTIV 84/535/EØF

6.3. Afprøvningsstedet

Punkt 6.3 erstattes af følgende:

Prøvearealet skal være plant og vandret. Prøvearealet, inklusive den vertikale projektion af mikrofonplaceringerne, består af en beton- eller ikke porøs asfalteret overflade.

Elektriske svejseaggregater uden hjul på slæde (skid) anbringes på 0,40 m høje stativer, medmindre der fra fabrikantens side stilles andre krav på grund af anbringelsesforholdene.

6.4.1. Måleflade, måleafstand

Punkt 6.4.1 erstattes af følgende:

Målefladen til afprøvningen er en halvkugle.

Radius skal være:

- 4 m, når den største dimension på det elektriske svejseaggregat, der skal afprøves, er under eller lig med 1,5 m;
- 10 m, når den største dimension på det elektriske svejseaggregat, der skal afprøves, er over 1,5 m, men under eller lig med 4 m;
- 16 m, når den største dimension på det elektriske svejseaggregat, der skal afprøves, er over 4 m.

6.4.2.1. Almindelige bemærkninger

Punkt 6.4.2.1 erstattes af følgende:

Med henblik på målingerne bruges seks målepunkter, nemlig punkterne 2, 4, 6, 8, 10 og 12, der placeres i overensstemmelse med punkt 6.4.2.2 i bilag I til direktiv 79/113/EØF.

Med henblik på afprøvning af det elektriske svejseaggregat anbringes det elektriske svejseaggregats geometriske midtpunkt over halvkuglens midtpunkt.

X-aksen i det koordinatsystem, ud fra hvilket målepunkterne fastlægges, skal være parallel med det elektriske svejseaggregats hovedakse.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 11. juli 1985

om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/536/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for generatoraggregater

(85/408/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

Bilag I til direktiv 84/536/EØF ændres i overensstemmelse med bilaget til nærværende direktiv.

under henvisning til Rådets direktiv 84/536/EØF af 17. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for generatoraggregater ⁽¹⁾, særlig artikel 7, og

Artikel 2

Inden den 26. marts 1986 vedtager og offentliggør medlemsstaterne de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette direktiv og underretter straks Kommissionen herom.

ud fra følgende betragtninger:

Artikel 3

På grundlag af de indvundne erfaringer og som følge af den tekniske udvikling er det nu muligt bedre at tilpasse forskrifterne i bilag I til direktiv 84/536/EØF til de faktiske afprøvningsvilkår;

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1985.

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med Udtalelse fra udvalget for tilpasning til den tekniske udvikling af direktivet om bestemmelse af støjemissionen fra Entreprenørmateriel –

På Kommissionens vegne
Stanley CLINTON DAVIS
Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT nr. L 300 af 19. 11. 1984, s. 149.

BILAG

ÆNDRINGER I BILAG I TIL DIREKTIV 84/536/EØF

6.3. Afprøvningsstedet

Punkt 6.3 erstattes af følgende:

Prøvearealet skal være plant og vandret. Prøvearealet, inklusive den vertikale projektion af mikrofonplaceringerne, består af en beton- eller ikke porøs asfaltoverflade.

Generatoraggregater uden hjul på slæde (skid) anbringes på 0,40 m høje stativer, medmindre der fra fabrikantens side stilles andre krav på grund af anbringelsesforholdene.

6.4.1. Måleflade, måleafstand

Punkt 6.4.1 erstattes af følgende:

Målefladen til afprøvningen er en halvkugle.

Radius skal være:

- 4 m, når den største dimension på det generatoraggregat, der skal afprøves, er under eller lig med 1,5 m;
- 10 m, når den største dimension på det generatoraggregat, der skal afprøves, er over 1,5 m, men under eller lig med 4 m;
- 16 m, når den største dimension på det generatoraggregat, der skal afprøves er over 4 m.

6.4.2.1. Almindelige bemærkninger

Punkt 6.4.2.1 erstattes af følgende:

Med henblik på målingerne bruges seks målepunkter, nemlig punkterne 2, 4, 6, 8, 10 og 12, der placeres i overensstemmelse med punkt 6.4.2.2 i bilag I til direktiv 79/113/EØF.

Med henblik på afprøvning af generatoraggregatet anbringes generatoraggregatets geometriske midtpunkt over halvkuglens midtpunkt.

X-aksen i det koordinatsystem, ud fra hvilken målepunkterne fastlægges, skal være parallel med generatoraggregatets hovedakse.

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 11. juli 1985

om tilpasning til den tekniske udvikling af Rådets direktiv 84/537/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for håndbetjente betonbrækkere og pikhamre

(85/409/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

Bilag I til direktiv 84/537/EØF ændres i overensstemmelse med bilaget til nærværende direktiv.

under henvisning til Rådets direktiv 84/537/EØF af 17. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om tilladeligt lydeffektniveau for håndbetjente betonbrækkere og pikhamre ⁽¹⁾, særlig artikel 6, og

Artikel 2

Inden den 26. marts 1986 vedtager og offentliggør medlemsstaterne de nødvendige bestemmelser for at efterkomme dette direktiv og underretter straks Kommissionen herom.

ud fra følgende betragtninger:

Artikel 3

På grundlag af de indvundne erfaringer og som følge af den tekniske udvikling er det nu muligt bedre at tilpasse forskrifterne i bilag I til direktiv 84/537/EØF til de faktiske afprøvningsvilkår;

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. juli 1985.

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med udtalelse fra Udvalget for tilpasning til den tekniske udvikling af direktivet om bestemmelse af støjemissionen fra Entreprenørmateriel –

På Kommissionens vegne
Stanley CLINTON DAVIS
Medlem af Kommissionen

⁽¹⁾ EFT nr. L 300 af 19. 11. 1984, s. 156.

BILAG

ÆNDRINGER I BILAG I TIL DIREKTIV 84/537/EØF

6.1.4. *Blokkens sammensætning*

Punkt 6.1.4 erstattes af følgende:

Til en sæk med 50 kg ren Portland Cement, klasse 400 eller tilsvarende:

- 65 liter kalkfrit sand, kornstørrelse 0,1 til 5 mm,
- 115 liter alluvialt, kalkfrit betongrus, kornstørrelse 5 til 25 mm,
- 15 liter vand,
- eventuelt tilsættes hærdemiddel.

Denne kubiske blok skal være armeret med jern af en diameter på 8 mm uden binding på en sådan måde, at hver armeringskreds er uafhængig. En principskitse af udførelsen findes i figur 1.

6.3. *Afprøvningsstedet*

Punkt 6.3 erstattes af følgende:

Prøvearealet skal være plant og vandret. Prøvearealet består af en beton- eller ikke porøs asfalterflade og har en radius på mindst 4 m.

6.4.1. *Målefladen, måleafstand*

Punkt 6.4.1 erstattes af følgende:

Målefladen til afprøvning er en halvkugle. Radius fremgår af følgende tabel:

Maskinens masse under normal drifttilstand	Halvkuglens radius	Værdien z for punkterne 2, 4, 6 og 8
under 10 kg	2 m	0,75 m
10 kg eller derover	4 m	1,50 m

6.4.2.1. *Almindelige bemærkninger*

Punkt 6.4.2.1 erstattes af følgende:

Med henblik på målingerne bruges seks målepunkter, nemlig punkterne 2, 4, 6, 8, 10 og 12, der placeres i overensstemmelse med punkt 6.4.2.2 i bilag I til direktiv 79/113/EØF med de i ovenstående tabel angivne ændringer for så vidt angår værdien z for punkterne 2, 4, 6 og 8.

Med henblik på afprøvningen af maskinen anbringes maskinens geometriske midtpunkt over halvkuglens midtpunkt.

6.4.2.2. *Målepunkter*

Punkt 6.4.2.2 ophæves.

FIGUR 1 – AFPRØVNINGSBLOK

Blandingsforholdet erstattes med en sammensætning som angivet ovenfor under punkt 6.1.4.

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 12. juli 1985

om en procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 85
(IV/4204 Velcro-Aplix)

(Kun den franske udgave er autentisk)

(85/410/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

A. SAGSFREMSTILLING

I. Den anmeldte aftale

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af traktatens artikel 85 og 86 ⁽¹⁾, senest ændret ved akten vedrørende Grækenlands tiltrædelse, særlig artikel 3 og 5,

under henvisning til den anmeldelse, selskabet Velcro France, Paris, senere med navnet Aplix SA (i det følgende benævnt Aplix), indgav den 30. januar 1963 vedrørende en licensaftale, som selskabet Overseas Textile Machinery sarl (hvis rettigheder Aplix indtrådte i den 16. februar 1959) den 14. oktober 1958 indgik med selskabet Velcro SA (i det følgende benævnt Velcro), der har hjemsted i Nyon, Schweiz,

under henvisning til den begæring der blev indgivet den 10. november 1981 i henhold til artikel 3 i forordning nr. 17 af Velcro i forening med selskabet Velcro Europe BV (i det følgende benævnt Velcro Europe), Haaksbergen, Nederlandene, med henblik på at få konstateret, at bestemmelserne i den anmeldte aftale udgjorde en overtrædelse af artikel 85, stk. 1,

under henvisning til Kommissionens beslutning af 26. juni 1984 om at indlede en procedure,

efter at have givet de pågældende virksomheder lejlighed til at udtale sig vedrørende de af Kommissionen fremførte klagepunkter, jf. artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 samt Kommissionens forordning nr. 99/63/EØF af 25. juli 1963 om udtalelser i henhold til artikel 19, stk. 1 og 2, i Rådets forordning nr. 17 ⁽²⁾, og under henvisning til de skriftlige svar fra Aplix og Velcro samt den mundtlige høring af disse virksomheder, der fandt sted den 25. oktober 1984,

efter høring af Det rådgivende udvalg for Monopol- og Kartelspørgsmål den 22. maj 1985, og

ud fra følgende betragtninger:

Aftalen af 14. oktober 1958 indeholder følgende bestemmelser:

1. I henhold til aftalens artikel 1 og 2 overdrager Velcro til Aplix eneretten til fremstilling og udnyttelse af en opfindelse vedrørende en lukkeanordning bestående af to bånd med hager, for hvilken der i Frankrig er udtaget patent nr. 1 064 360. Aplix får eneret til at udnytte denne opfindelse på de franske territorier i Marokko og Tunesien samt i alle lande, der tilhørte Den franske økonomiske Union.

Aplix forpligter sig til at udnytte patenterne efter Velcro's anvisninger eller generelt at fremstille et i teknisk henseende ækvivalent produkt (artikel 5). Aplix forpligter sig desuden som modydelse for patentrettighederne og den tekniske bistand at betale Velcro et fast beløb og en afgift i form af en fast procentsats af nettosalgsprisen af fabrik. Velcro sikres en årlig mindsteafgift og har ret til at kontrollere Aplix regnskaber vedrørende produktion og salg.

2. Ifølge artikel 6, første og andet punktum, forpligter Aplix sig til at sælge alle produkter, der er fremstillet under anvendelse af patenterne, under varemærket »Velcro«. Retten til at benytte varemærket Velcro meddeles vederlagsfrit til Aplix.

3. I henhold til artikel 8 kan Aplix frit sælge de produkter, der er omfattet af aftalen, i de lande, hvor Velcro endnu ikke har meddelt nogen eksklusiv licens.

Disse produkter må under ingen omstændigheder hverken direkte eller indirekte eksporteres til lande, for hvilke Velcro har meddelt anden licens (artikel 2).

4. I henhold til artikel 19 skal aftalen, der trådte i kraft den 14. oktober 1958, gælde, så længe de af aftalen omfattede patenter eller de patenter, der måtte blive udtaget inden for samme område, er gyldige.

Ifølge artikel 7 påtager Aplix sig under hele aftalens løbetid udgifterne i forbindelse med opretholdelsen af patenterne på sit licensområde samt de patenter, der senere måtte blive udtaget inden for et område, der vedrører »opfindelsen«, og som Aplix ønsker at udnytte. Det er endvidere i artikel 9, første punktum, fastsat, at parterne forpligter sig til under hele aftalens løbetid ufortøvet og fuldstændigt at underrette hinanden om

⁽¹⁾ EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

⁽²⁾ EFT nr. 127 af 20. 8. 1963, s. 2268/63.

enhver forbedring af opfindelsen, uden at nogen af parterne kan kræve betaling herfor.

Endelig fremgår det af de tillægsaftaler, Aplix og Velcro indgik den 17. november 1958, den 29. maj 1972 og den 10. december 1973, at der til det oprindelige patent, der var anført i aftalen, og som udløb den 12. oktober 1972, er blevet føjet følgende patenter:

a) patent nr. 1 182 436 og 1 188 714 vedrørende en metode til fremstilling af et bånd med løkker og en lukkeanordning bestående af et bånd med hager og et bånd med løkker (det såkaldte burrebånd) og som udløb henholdsvis den 9. august og den 15. december 1977, og

b) patent nr. 2 015 550 vedrørende en lukkeanordning med metalhager, som udløber den 11. august 1989. Ingen af parterne bestrider på den anden side, at tillægsaftalen af 10. december 1973 blev indgået med det formål at give Aplix mulighed for at intervenere i en sag om patentkrænkelse, anlagt af Velcro mod en tredjemand i Frankrig.

I disse tillægsaftaler henviser parterne til, at det i aftalen af 14. oktober 1958 er fastsat, at eksklusivlicensen omfatter ethvert patent, der senere måtte blive udtaget på det til opfindelsen knyttede område, og vedtager, at overdragelsen af eneretten også omfatter ovennævnte patenter.

Andre patenter er blevet erhvervet af Velcro eller af franske selskaber i Velcro-koncernen. Ifølge Aplix har Velcro tilsidesat sine kontraktlige forpligtelser ved ikke at underrette Aplix om alle disse patenter.

5. Aplix forpligter sig udelukkende at købe alt det materiel – maskiner og tilbehør – som det har behov for til produktionen, fra Fabrique des metiers a rubans Jakob Müller i Frick, Schweiz (artikel 6, tredje punktum).
6. Aplix forpligter sig desuden til kun at benytte disse væve på sit licensområde (artikel 6, fjerde punktum).
7. I artikel 12 forpligter Aplix sig til i hele aftalens løbetid hverken at fremstille eller benytte nogen lukkeanordning, der vil kunne påføre den af licensen omfattede opfindelse konkurrence; Velcro forpligter sig for sit vedkommende til hverken direkte eller indirekte at konkurrere med Aplix på dette område og navnlig til ikke at underrette nogen konkurrerende virksomhed om sine opfindelser.
8. Det er fastsat, at hvis Aplix på det af aftalen omfattede område gør en opfindelse, der antages at kunne patenteres, og som senere patenteres i Tyskland, England, Holland og USA, skal patentet i disse lande udtages af eller overdrages til Velcro. Et rimeligt vederlag herfor udbetales opfinderens eller dennes successor. Velcros øvrige licenstagere skal have ret til at udnytte denne

opfindelse (artikel 9, stk. 2 og 3, samt artikel 15) ligesom Aplix på samme måde skal have ret til at udnytte de øvrige licenstagere eller Velcro's eventuelle opfindelser.

9. Artikel 17 fastsætter, at enhver tvist, som fortolkningen eller gennemførelsen af aftalen måtte give anledning til, skal afgøres ved voldgift, og fastlægger de nærmere regler herfor.

II. Sagens parter

1. Selskabet Velcro SA (Velcro), der er underkastet schweizisk ret, og som blev stiftet af ingeniøren G. de Mestral, der har indskudt alle sine patenter i selskabet, havde før 1977 aldrig hverken produceret eller solgt de pågældende produkter. Velcro udnyttede sine rettigheder ved at meddele licenser og har i de seneste år ført en række retssager mod plagiatorer i bl.a. Nederlandene og Frankrig. Ud over den licens, Velcro har givet Aplix, er der inden for Fællesskabet meddelt licenser til Ausonia SpA for Italien, Gottlieb Binder for Tyskland, Van Damme & Cie NV for Benelux-landene og Selectus Ltd for Det forenede Kongerige, Irland og Danmark. Alle disse aftaler, der er indgået før 1963, er blevet anmeldt til Kommissionen og er med undtagelse af aftalen med Selectus Ltd udløbet. Velcros originalpatenter er blevet registreret i samtlige EF-lande, men er alle i mellemtiden udløbet.

Da Velcro ikke var i stand til at yde sine licenstagere tilstrækkelig teknisk bistand, oprettede selskabet sammen dem – som i mellemtiden havde benyttet sig af den tekniske bistand, som vævefabrikanten Jakob Müller kunne yde – en forskningssammenslutning, der oprindeligt blev benævnt Eavil og derefter Dinco, og som blev opløst i 1971.

Siden 1969 ejes Velcros kapital af Société des Antilles Néerlandaises Velcro Industries NV, Curaçao, som er et holdingselskab under Velcro-koncernen, hvori bl.a. også indgår Velcro USA Inc., som er Velcro SA's amerikanske licenshaver, Canadian Velcro, Velcro Israel, Velcro New Zealand og Velcro Europe BV. Denne koncern har produktionsanlæg, der fremstiller Velcro-lukninger, i USA, Canada, Indien og New Zealand, og dens hovedaktivitet er markedsføring af burrelukninger under mærket Velcro i en lang række lande – inden for de seneste år også i de europæiske lande.

2. Velcro Europe BV, der tilhører Velcro-koncernen, blev i 1977 etableret i Haaksbergen, Nederlandene som center for fremstilling og markedsføring af Velcro-produkter i Det europæiske Fællesskab.

Det må bemærkes, at de lukkeanordninger, der fremstilles i Haaksbergen under varemærket Velcro og eksporteres uden for Nederlandene, i henhold til Kommissio-

nens forordning (EØF) nr. 749/78 ⁽¹⁾ er varer med oprindelse i Fællesskabet, da værdien af de stoffer, der indføres fra USA og anvendes af Velcro Europe, ikke overstiger den i denne forordning fastsatte procentdel af det færdige produkts værdi. Siden 1984 fremstilles Velcro Europes lukkeanordninger udelukkende inden for fællesmarkedet.

3. Vævefabrikken Jakob Müller, som Velcro allerede ved tidligere indgåede aftaler havde overladt udviklingen af væve og andet udstyr til brug for fremstillingen af det patenterede produkt, blev i aftalen af 14. oktober 1978 angivet som eneleverandør af udstyret, der til dels var omfattet af de patenter, der i mellemtiden var udløbet. Vævefabrikken Jakob Müller, der udviklede udstyret, fik compensation herfor i form af, at de forskellige licenstagere købte deres udstyr netop hos Jakob Müllers Vævefabrik. Men andre fabrikanter, bl.a. i Europa og i Det fjerne Østen, har i hvert fald siden 1977 kunnet levere udstyr, svarende til det, der leveredes af Jakob Müllers vævefabrik.

4. Selskabet Aplix fremstiller og sælger ud over burrelukninger, der tegner sig for størstedelen af selskabets omsætning, også vægbeklædning.

Aplix har takket være eksklusivlicensen fra Velcro fået godt fodfæste på det franske marked for plastiklukkeanordninger og har for øjeblikket to produktionsanlæg i Frankrig. Aplix har såvel i Frankrig som i andre lande flere patenter og registrerede varemærker; Aplix anlagde i 1982 en fabrik i USA, og i 1984 en anden i Taiwan, ligesom selskabet også i 1983 oprettede datterselskaber i både Forbundsrepublikken Tyskland og i Italien. I perioden fra 1978 til 1983 tredobledes Aplix' omsætning og var i 1984 på omkring [. . .] ffr. ⁽²⁾.

III. Produkterne

- a) Den burrelukning til tekstiler, som Aplix markedsfører under varemærket Velcro eller – siden 1977 – delvis under sit eget varemærke Aplix, består af et bånd med løkker, der i handelen sælges under navnet »Astrakan«, og et bånd med hager, der sælges under navnet »Crochets«. Disse to bånd er vævet af polyamidtråd, der kan tåle over 140° C. Når de to bånd presses mod hinanden, griber hagerne ind i Astrakan-løkkerne, og når de to bånd skilles ad i den ene ende, slipper hagerne let deres greb i løkkerne og vender tilbage til deres oprindelige position, da de er fremstillet under en termoproses.

Denne burrelukning, der opnås ved kombinationen af to bånd med henholdsvis løkker og hager, svarer til den, der

er beskrevet i de franske patenter – de såkaldte originalpatenter – nr. 1 182 436 og 1 188 714, som udløb i løbet af 1977. Denne lukkeanordning er den eneste, som Aplix – og i øvrigt alle Velcros andre licenshavere – nogensinde har markedsført. Lukkeanordningen, der består af to bånd med hager, der begge svarer til det oprindelige franske patent nr. 1 064 360, har aldrig været brugt, fordi den ikke længere opfylder de tekniske krav, der stilles på markedet.

Aplix udnytter ingen forbedringspatenter, som endnu på nuværende tidspunkt ejes af Velcro. Aplix fremstiller navnlig ikke bånd med metalhager, der er omfattet af patent nr. 2 015 550, og som var genstanden for til-lægsaftalen af 10. december 1973.

I henhold til artikel 9 i aftalen, hvori det var fastsat, at ejendomsretten til alle eventuelle patenter, udtaget i Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige, Nederlandene og i De forenede Stater på forbedringer foretaget af Aplix, skulle tilfalde Velcro, er Velcro SA indehaver af patenter på de opfindelser, som Aplix og selskabets leder har gjort. Kun enkelte af disse patenter er i en begrænset periode blevet udnyttet industrielt.

- b) Da burrelukningen første gang blev markedsført, var der tale om en nyskabelse, der for licenshaveren indebar meget store udgifter, både på det tekniske og kommer-cielle plan.

Alene fremstillingen af dette materiale krævede et betydeligt teknisk udviklingsarbejde, og der hengik flere måneder mellem aftalens ikrafttrædelse og forsøgspro-duktionens begyndelse. Hverken i Frankrig eller på de øvrige licensområder kunne den egentlige industrielle produktion af Velcro-lukninger først begyndes ved udgangen af 1960. Med hensyn til markedsføringen var det nødvendigt først at skabe en efterspørgsel, da der var tale om et helt nyt produkt, som blev markedsført under et ikke tidligere benyttet varemærke.

Af de tekniske beskrivelser, parterne har fremlagt under salgsbehandlingen, fremgår det, at burrelukningernes vigtigste karakteristika er det meget store antal åbninger, de kan bruges i, det meget ubetydelige slid og muligheden for påsyning, påklæbning, påsvejsning eller påhæftning, hvilket gør det muligt at sammenføje og derefter øjeblikkeligt at adskille forskellige materialer, som f.eks. stof, pap, træ, metal, glas, læder osv., ligesom denne lukke-anordning også kan anvendes på materialer, der kan vaskes eller tørrenses.

De vigtigste brugere af disse burrelukninger er i nævnte rækkefølge møbel- og beklædningsfabrikanter og -for-handlere, transportindustrien samt lædervareindu-strien.

- c) De burrelukninger, der sælges under varemærket Velcro eller Aplix, konkurrerer med andre former for tekstillukninger, der er billige, bl.a. fordi der i teknisk henseende

⁽¹⁾ EFT nr. L 101 af 1. 4. 1978, s. 7.

⁽²⁾ I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse tal herefter i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om bevarelse af forretningshemmeligheder.

ikke er tale om så avancerede produkter, eller fordi de er af en anden kvalitet.

Markedet for tekstillukninger kan siges at bestå af to produktgrupper med en meget ulige markedsandel:

- lynlåse, hvis markedsandel er ca. tyve gange større end burrelukningernes, og som kun frembyder begrænsede muligheder for substitution hermed, og
- burrelukninger, der udover Velcro-båndene omfatter de såkaldte »mushroom-lukninger«, der direkte konkurrerer med Velcro-lukningerne, men hvis anvendelsesmuligheder er mere begrænsede, og hvis kvalitet ikke kan sammenlignes hermed (idet »mushroom«-lukningerne ikke tåler kogning og kun kan bruges i et meget begrænset antal åbninger).

Det franske marked for burrelukninger (inklusive »mushroom«-lukninger) anslås for øjeblikket at udgøre 22 mio meter bånd, heraf ca. 8 mio meter »mushroom«-bånd. Aplix har en markedsandel på ca. [] og sælger for øjeblikket hovedsagelig burrebånd udelukkende under varemærket Aplix, medens »mushroom«-lukninger under varemærket Fixa og nye burrebånd af plastic under varemærket Plasti-Aplix tegner sig for resten af salget. Dette marked er i tilbagegang som følge af det faldende forbrug af burrebånd i skotøjsindustrien.

Leverandørerne af burrelukninger på det franske marked er ud over Aplix det tyske selskab Niedick, det japanske selskab Kanebo, det schweiziske selskab Kuny og det franske selskab Louison, der sælger deres »mushroom«-lukninger henholdsvis under varemærkerne Brisa, Magicloth, Fix Velours og Cric Crac. Disse fabrikanter sælger også deres produkter i andre EF-lande, hvor burrelukningerne sælges af Velcro Europe NV og Velcros licenshaver, Selectus Ltd, der anvender varemærket Velcro, samt Velcros »gamle« licenshavere og det amerikanske selskab 3M.

IV. Tvisten mellem parterne

- a) På et møde i Geneve den 31. maj og den 1. juni 1976 med alle de europæiske licenshavere meddelte Velcro dem, at da aftalerne indeholdt en række klausuler, som Kommissionen for De europæiske Fællesskaber i sin beslutning 76/29/EØF i sagen AOIP-Beyrard⁽¹⁾ havde nedlagt forbud mod, burde der foretages gennemgribende ændringer i disse aftaler. Velcro nævnte bl.a. muligheden for at opsigte aftalerne og forbyde licenshaverne at anvende varemærket, når originalpatenterne udløb.

Det fremgår specielt af den korrespondance, Velcro og Aplix udvekslede i november 1977, at aftalen af 14.

oktober 1958 efter Velcros opfattelse skulle træde ud af kraft, når det franske patent nr. 1 188 714 udløb, dvs. den 15. december 1977.

Efter forgæves at have forsøgt at få Velcro til at indrømme sig en varemærkelicens af lang varighed, så snart originalpatenterne udløb, gik Aplix kraftigt imod Velcros synspunkter og hævdede, at Aplix med rette kunne undlade at betale de beløb, selskabet måtte skyldte Velcro. Navnlig gjorde Aplix gældende, at den omstændighed, at Velcro ikke havde givet Aplix underretning om de forbedringspatenter, Velcro var i besiddelse af, og at Velcro ikke havde truffet de fornødne foranstaltninger til at få registreret licensen på disse patenter i de registre, der førtes af INPI (Institut Nationale de la Propriété Industrielle), havde påført Aplix betydelig skade. I øvrigt antog Aplix sit nuværende firmanavn, Aplix SA, i stedet for firmanavnet Velcro France sarl, som selskabet siden 1959 havde benyttet med Velcros samtykke, og begyndte at benytte varemærket Aplix.

Parterne besluttede at lade tvisten afgøre ved voldgift i henhold til aftalens artikel 17, men der blev ikke afsagt nogen voldgiftskendelse, idet voldgiftsdommerne fandt, at man måtte afvente Kommissionens beslutning vedrørende gyldigheden af den anmeldte, omtvistede aftale.

- b) Velcro, der fandt, at Aplix havde truffet en række foranstaltninger, som havde til formål at fratage mærket Velcro dets distinktive karakter — bl.a. ved i sine brevhoveder at anføre »den største producent af Velcro-produkter i Europa« — indbragte derefter sagen for Tribunal de grande instance i Paris under påberåbelse af, at der forelå illoyal konkurrence og anmodede samtidig domstolen om at statuere, at aftalen som følge af Aplix' forhold skulle ophæves.

I sin dom af 17. marts 1981 udtalte den franske domstol, at hele tvisten som følge af den voldgiftsklausul, der var indeholdt i den for parterne bindende aftale, skulle afgøres ved voldgift, og erklærede sig som følge heraf inkompetent. Denne afgørelse blev stadfæstet af Cour d'appel i Paris ved dom af 19. oktober 1981. Cour d'appel præciserede, at den til Kommissionen anmeldte aftale var gældende, så længe Kommissionen ikke havde vedtaget nogen beslutning, og at en national domstol måtte henholde sig til den, uden at traktatens artikel 85 kunne gøres gældende. En nederlandsk dommer statue-rede ligeledes ved en foreløbig afgørelse af 23. juni 1983, at aftalen indtil videre var gældende, og udtalte endvidere, at de burrebånd, der var eksporteret til Nederlandene af en fransk Aplix-forhandler, måtte betragtes som værende lovligt markedsført i Frankrig (af Aplix) under varemærket Velcro med Velcro SA's samtykke.

- c) I mellemtiden blev der på foranledning af Kommissionens anmodninger om oplysninger i begyndelsen af 1979 indledt forhandlinger mellem parterne med det formål at

⁽¹⁾ EFT nr. L 6 af 13. 1. 1976, s. 8.

nå frem til en mindelig løsning, der tog hensyn til de ændringer, som Kommissionens tjenestegrene havde krævet i den anmeldte aftale, nemlig fjernelse af bl.a. klausulen om Aplix' territoriale eneret, de eksklusive købsforpligtelser, konkurrenceforbudet, det eksportforbud, der påhviler Aplix, og Aplix' pligt til at overdrage Velcro eventuelle patenter, udtaget i Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige, Nederlandene og i De forenede Stater på forbedringer foretaget af Aplix. Dette krav blev påny fremsat af Kommissionens tjenestegrene, bl.a. ved skrivelser af 7. juni 1979 og 16. november 1981, der var rettet til henholdsvis Velcro og Aplix.

Disse forhandlinger fortsatte – til trods for visse afbrydelser, hvor Velcro anmodede Kommissionen om at fremsætte sine klagepunkter mod den omtvistede aftale – i hvert fald indtil sommeren 1982, hvilket bl.a. fremgår af de skrivelser, parternes advokater sendte Kommissionen den 27. juli og 17. september 1982. Men i sidste instans førte disse forhandlinger ikke til nogen løsning, idet hver af parterne lagde al skyld på den anden part. Aplix har imidlertid altid erklæret sig rede til at give afkald på følgende klausuler, der for hovedpartens vedkommende blev indføjet i licensgiverens interesse:

- i) forbud mod at eksportere til lande, for hvilke Velcro havde meddelt eksklusiv-licens,
- ii) pligten til kun at købe hos selskabet Jakob Müller,
- iii) licenshaverens pligt til at overdrage Velcro sine rettigheder ifølge forbedringspatenter i Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige, Nederlandene og i De forenede Stater,
- iv) konkurrenceforbudet – dog ikke for så vidt angår de lande, der er omfattet af licensen, men som ikke er omfattet af EF-reglerne.

Det skal bemærkes, at Aplix rent faktisk – trods konkurrenceforbudet – solgte produkter, der direkte konkurrerede med Velcro-lukninger, herunder navnlig »mushroom«-lukninger og andre lukninger, der var fremstillet efter et konkurrerende patent på en metode, der var opfundet og registreret af Aplix i 1967.

- d) Siden 1979 har Velcro Europe solgt burrelukninger under varemærket Velcro direkte til franske forhandlere. I en skrivelse af 4. november 1981 til en af disse franske forhandlere anførte Aplix, at der var tale om en krænkelse af Aplix' industrielle ejendomsrettigheder, uden dog at præcisere dette nærmere, og navnlig uden at henvise til varemærket Velcro eller til de franske domstoles afgørelser. Endvidere beskyldte Aplix ved skrivelser og telex'er i april 1983 Velcro Europe for at have eksporteret svejsesamlede bånd til Frankrig, der var en efterligning af en fremstillingsproces, for hvilken Aplix

udtog patent i 1973 i Frankrig. Efterfølgende forklarede Aplix over for Kommissionen, at det var på grundlag af dette patent, at selskabet ved sin skrivelse af 4. november 1981 havde henvendt sig til forhandleren. Ifølge Velcro var denne skrivelse – omend den i juridisk henseende var affattet i forsigtige vendinger – yderst truende og kunne tilskynde Velcros kunder til af frygt for retsforfølgning i stedet at købe hos Aplix.

- e) I sit svar til Kommissionen fastholdt Aplix det standpunkt, at aftalen måtte gælde i hvert fald indtil den 11. august 1989, hvor patent nr. 2 015 550, som er genstanden for tillægsaftalen af 10. december 1973, udløber. Aplix anførte, at denne tillægsaftale var indgået under samme vilkår som de tidligere tillægsaftaler, hvorved aftalen blev forlænget indtil december 1977, og at dette ikke var blevet anfægtet af Velcro, som indtil da havde fået udbetalt licensafgifter. Aplix kunne derfor med rette gå ud fra, at selskabets territoriale eneret i henhold til den oprindelige kontrakt, måtte gælde indtil den 11. august 1989.

Aplix præciserede imidlertid, at selskabet i overensstemmelse med det princip, der var lagt til grund i EF-Domstolens dom Centrafarm/Winthrop ⁽¹⁾, aldrig havde søgt at lægge hindringer i vejen for markedsføring på sit område af produkter under varemærket Velcro, der af licensgiveren eller med dennes samtykke var bragt i omsætning i en anden medlemsstat under dette varemærke. Aplix var imidlertid af den opfattelse, at selskabet i henhold til 1968-aftalen havde fået en eneret til at benytte varemærket Velcro i Frankrig, og at denne eneret indebar, at Aplix lovligt kunne modsætte sig, at Velcro Europe solgte produkter under varemærket Velcro direkte til franske kunder, dvs. uden at disse produkter forinden var bragt i omsætning på nederlandsk område. Dette har hele tiden været Aplix' principielle holdning, men bortset fra ovennævnte skrivelse til en fransk forhandler, der købte hos Velcro, ser det på den anden side ikke ud til, at Aplix reelt har lagt hindringer i vejen for den af Velcro foretagne direkte import fra Nederlandene. Dertil kommer, at Aplix, der anså sig for bundet af eksportforbudet, aldrig har solgt direkte til de EF-lande, for hvilke Velcro havde meddelt eksklusiv-licens.

- f) I en skrivelse af 11. juli 1983 til Kommissionen bestred Velcro på ny, at den anmeldte aftale kunne betragtes som gældende efter december 1977. Velcro hævdede ved denne lejlighed, at aftalen ikke kunne være blevet forlænget ved tillægsaftalen af 10. december 1973, dels fordi det patent, denne tillægsaftale vedrører, var blevet overdraget til Aplix på dette selskabs anmodning, udelukkende for at sætte Aplix i stand til at intervenere i en sag, Velcro havde anlagt mod Société Française du Décor for krænkelse af sine patentrettigheder, og dels fordi dette patent aldrig var blevet udnyttet.

⁽¹⁾ Dom af 31. 10. 1974, sag 16/74, Sml. 1974, s. 1183.

I den følgende vurdering af bestemmelserne i den anmeldte aftale ud fra traktatens konkurrenceregler agter Kommissionen ikke at foregribe den vurdering, den nationale domstol måtte foretage med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt aftalen blev forlænget ved den pågældende tillægsaftale.

- g) Under den mundtlige høring den 25. oktober 1984 gentog parterne deres principielle holdning. I særdeleshed anmodede Aplix Kommissionen om at anerkende Aplix' ret til at modsætte sig direkte import af produkter under varemærket Velcro, såfremt Aplix' status som licenshaver for dette varemærke blev anerkendt af en national domstol.

Aplix klagede over Velcros manglende vilje til at samarbejde om en ophævelse af aftalens bestemmelser om eksklusiv købsforpligtelse, eksportforbud, konkurrenceforbud og overdragelse af rettighederne til forbedringspatenter, idet dette ville have givet Kommissionen mulighed for at give en fritagelse for aftalen i det mindste for den forløbne periode. I øvrigt gav Aplix på ny udtryk for ønsket om sammen med Velcro at nå frem til en aftale, der ikke er i strid med konkurrencereglerne. Velcro hævdede for sit vedkommende, at tillægsaftalen af 10. december 1973 ikke kunne betragtes som en senere indgået aftale, der gyldigt kunne forlænge 1958-aftalen, da parterne i denne tillægsaftale – lige som i øvrigt i de foregående – udtrykkeligt henviser til artikel 19 i aftalen fra 1958, der fastsætter princippet om automatisk forlængelse.

Velcro bestred Aplix' ret til at benytte varemærket Velcro direkte eller indirekte i Frankrig og udelukkede, at man på kort sigt kunne nå frem til en mindelig løsning.

B. RETLIG VURDERING

I. Rækkevidden af denne beslutning •

Genstanden for nærværende beslutning er en aftale af 14. oktober 1958, hvori kun to virksomheder deltager, og som i overensstemmelse med artikel 5 i forordning nr. 17 er blevet anmeldt til Kommissionen inden 1. februar 1963. Der er derfor tale om en aftale, som Kommissionen – forudsat at aftalen falder ind under artikel 85, stk. 1, og at de i artikel 85, stk. 3, nævnte betingelser foreligger opfyldt – ville kunne fritage med tilbagevirkende gyldighed i henhold til artikel 6, stk. 2, i forordning nr. 17. Kommissionen finder det nemlig ikke udelukket, at visse af klausulerne i aftalen enten kunne anses som ikke omfattet af forbudet i artikel 85, stk. 1, indtil den 15. december 1977, idet omstændighederne kunne gøre beskyttelsen af de af licenshaveren i Frankrig foretagne investeringer berettiget indtil dette tidspunkt, hvor Velcros originalpatenter i Frankrig udløb. Kommissionen er imidlertid af den opfattelse, at det nu ikke længere kan have nogen interesse at tage stilling til gyldigheden af 1958-aftalen for så vidt angår den periode, der ligger forud for den 15. december 1977, da parterne i denne periode i god tro opfyldte den pågældende aftale. Med hensyn til nævnte periode er der i øvrigt ikke fra tredjemands side, så vidt det er Kommissio-

nen bekendt, indgivet klage til Kommissionen eller anlagt sag ved de nationale domstole.

Derimod mener Kommissionen, at det er af interesse at tage stilling til gyldigheden af kontrakten for så vidt angår perioden efter 15. december 1977, dvs. den periode for hvilken Kommissionen har modtaget en klage fra Velcro SA og fra en af dette selskabs licenstagere. Kommissionen er i øvrigt af den opfattelse, at der ikke kan herske nogen som helst tvivl om, at den anmeldte aftale fra det tidspunkt, hvor Velcros originalpatenter udløb i Frankrig, nemlig i december 1977, blev ramt af forbudet i artikel 85, stk. 1, uden at der er mulighed for fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3.

II. Artikel 85, stk. 1

Licensaftalen af 14. oktober 1958, suppleret med tillægsaftalerne af 17. november 1958 og 29. maj 1972 samt eventuelt tillægsaftaler af 10. december 1973, er en aftale mellem virksomheder efter artikel 85. Denne aftale har til formål og til følge at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet gennem nedennævnte bestemmelser; i betragtning af selskabet Aplix' andel af det franske marked kan de heraf følgende konkurrencebegrænsninger mærkbart påvirke markedet for de pågældende lukkeanordninger.

1. De under punkt 1 til 8 i afsnit A I nævnte aftalebestemmelser udgør fra den 15. december 1977 konkurrencebegrænsninger efter artikel 85, stk. 1.

Ad 1 og 2 Den eneret, der er overdraget til Aplix, afskærer, således som den er udformet i aftalen og anvendt af parterne, Velcro fra i Frankrig at udnytte sine patenter på de pågældende lukkeanordninger og varemærket Velcro, ligesom Velcro afskæres fra at give andre virksomheder, der eventuelt måtte være interesseret i disse patenter og dette varemærke, licens herpå, hvilket forhindrer konkurrence mellem flere virksomheder, der udnytter samme opfindelse og benytter samme varemærke, på dette område.

En sådan kontraktlig forpligtelse, der er pålagt indehaveren af industrielle ejendomsrettigheder, er i det foreliggende tilfælde omfattet af forbudet i artikel 85, stk. 1, i det mindste for så vidt angår perioden efter originalpatenternes udløb. Hvis det antages, at aftalen gyldigt er blevet forlænget indtil 1989, og at Aplix indtil da udnytter de stadig gældende Velcro-patenter, ville en eneret til at udnytte sådanne patenter ikke i sig selv kunne betragtes som værende forenelig med traktatens artikel 85, stk. 1, medmindre der samtidig er tale om indførelse og beskyttelse af en ny teknologi på det af licensen omfattede område, jf. Domstolens dom i majs-sagen ⁽¹⁾, hvilket ikke anses at være tilfældet i den foreliggende sag.

⁽¹⁾ Dom af 8. 6. 1982, sag 158/78, Sml. 1982, s. 2015.

Denne eneret har, således som den hidtil er blevet udøvet af parterne, begrænset Velcros muligheder for direkte i Frankrig at markedsføre ikke alene eventuelle nye produkter, der er fremstillet på basis af endnu gyldige forbedringspatenter, men også de produkter, der er fremstillet efter de nye udløbne originalpatenter, som for øjeblikket er de eneste, der udnyttes af både Aplix og Velcro.

Den omstændighed, at disse produkter markedsføres under licensgiverens varemærke Velcro, og at Aplix i henhold til aftalen forpligter sig til at sælge alle de produkter, der er fremstillet på basis af patenterne, under varemærket Velcro, er ikke til hinder for, at artikel 85, stk. 1, finder anvendelse på denne begrænsning af den frie konkurrence. Rent bortset fra, at en sådan brug af varemærket ikke i henhold til aftalen er blevet tillagt Aplix som en eneret, må det bemærkes, at selskabet Aplix ikke har ret i, at EF-retten kun stiller krav om fri bevægelighed for mærkevarer, der allerede forinden er bragt i omsætning i en anden medlemsstat.

I den såkaldte Hag-dom ⁽¹⁾ statuerede Domstolen, at det er uforeneligt med traktatens bestemmelser at forbyde markedsføring i en medlemsstat af et produkt, der i en anden medlemsstat lovligt er markedsført under et varemærke, under henvisning til, at der i den førstnævnte medlemsstat findes et identisk varemærke med samme oprindelse.

Det fremgår af denne dom, at overdragelse af et nationalt varemærke bevirker, at den varemærkeretlige beskyttelse herved er udtømt, hvilket med andre ord vil sige, at hverken licenstagere eller licensgiveren under henvisning til denne ret kan modsætte sig direkte import fra den anden aftaleparts side.

Da man ikke under henvisning til varemærkeretten kan forbyde direkte import, selv når varemærket er overdraget eller retten hertil på anden måde er overgået til anden side (tvangsfuldbyrdelse eller ekspropriation), gælder denne regel så meget desto mere, når der kun er givet licens på varemærket.

Det kan derfor ikke ud fra varemærkets natur alene udledes, at Velcro eller Aplix – i mangel af velbegrundede argumenter med hensyn til nødvendigheden af også efter december 1977 at beskytte det af Aplix indførte varemærke Velcro i Frankrig – skulle have ret til at afskærme de nationale markeder ved at forbyde import af produkter, der er fremstillet i en anden medlemsstat, og som lovligt markedsføres under varemærket Velcro af selve varemærkets indehaver eller af en hvilken som helst af dennes licenstagere. En sådan begrænsning af den fri handel mellem medlemsstaterne vil i det foreliggende tilfælde kun kunne tillades, når betingelserne i artikel 85, stk. 3, er opfyldt.

Ad 3 Eksportforbudet afskærer Aplix fra uden for sit licensområde at sælge sine produkter i de lande, hvor Velcro har givet eksklusivlicenser. Den omstændighed,

at en eksklusivlicens endnu på nuværende tidspunkt udnyttes i Det forenede Kongerige, Irland og i Danmark, afskærer Aplix fra at eksportere sine på basis af Velcro-patenterne fremstillede burrelukninger direkte fra Frankrig til disse lande. Aplix har i øvrigt ved det forlig, selskabet den 2. november 1983 ved High Court of Justice, Chancery Division, London, indgik med Velcros licenstagere i Det forenede Kongerige, Selectus Ltd, udtrykkeligt forpligtet sig til ikke at eksportere sine produkter til Det forenede Kongerige under varemærket Velcro.

Således som det blev fastslået i nævnte beslutning i sagen AOIP/Beyrard, kan en licensgiver ikke under påberåbelse af sin patentret forbyde, at en licenstagere eksporterer til lande, hvor der findes andre licenstagere. Beskyttelse af en licenstagere mod konkurrence fra en anden licenstagere i form af et kontraktligt forbud mod eksport eller import udgør, i hvert fald efter udløbet af originalpatenterne, en begrænsning af konkurrencen i den i artikel 85, stk. 1, nævnte forstand. Som nævnt ovenfor kan retten til varemærket Velcro i øvrigt heller ikke udøves på en sådan måde, at det fører til afskærmning af markederne.

Ad 4 Den automatiske forlængelse af licensaftalen på den betingelse alene, at Aplix afholder alle omkostninger i forbindelse med opretholdelsen af de forbedringspatenter, selskabet måttet anmode om at udnytte, afskærer licensgiveren fra at frigøre sig fra sine konkurrencebegrænsende forpligtelser, når retsbeskyttelse af originalpatenterne ophører. Den konkurrencebegrænsning, der følger af, at Velcro berøves denne mulighed, er af så meget desto alvorligere karakter, som der i henhold til aftalen ikke er mulighed for at opsige den før tiden, medmindre der er tale om grov misligholdelse.

Som anført i beslutningen i sagen AOIP/Beyrard står det parterne frit for ved senere aftaler at forlænge den oprindelige aftales varighed. Kommissionen fastholder princippet om, at en ensidig forlængelse af aftalen – dvs. uden særlig aftale herom – ikke er tilladt. I den foreliggende sag skal det i øvrigt bemærkes, at aftalen blev gyldigt forlænget indtil december 1977 ved en række særaftaler af 17. november 1958 og 29. maj 1972 vedrørende originalpatenterne, som var de eneste, på basis af hvilke Velcro-lukkeanordninger kunne udnyttes effektivt.

Ad 5 Således som fortolket og anvendt af parterne omfatter forpligtelsen til at købe væve samt andet udstyr fra båndvævefabrikken Jakob Müller kun det udstyr, der udelukkende anvendes til fremstilling af burrelukninger, som f.eks. væve til vævning af bånd eller skæremaskiner til fremstilling af hagerne. I hvert fald fra 1977, på hvilket tidspunkt det kan antages, at der var substituerbare produkter på markedet (jf. afsnit A II, punkt 3),

⁽¹⁾ Dom af 3. 7. 1974, sag 192/73, Sml. 1974, s. 731.

afskar en sådan forpligtelse licenstagere fra at købe dette udstyr – eventuelt på mere fordelagtige vilkår – hos andre fabrikanter på det fælles marked.

Denne forpligtelse begrænser ikke alene licenstagernes frihed, men ændrer også væsentligt tredjemands – navnlig vævefabrikanter – situation, eftersom de ikke har mulighed for at levere til en stor kunde.

Ad 6 I øvrigt indebærer forpligtelsen til ikke at anvende vævene uden for licensområdet en begrænsning af licenstagernes frihed til at fremstille de Velcro-bånd, som han har fået patentlicens på, i andre medlemsstater end Frankrig. Licenstagere afskæres derved fra at producere disse produkter i de EF-lande, hvor det ville være mest fordelagtigt.

Ad 7 De kontraherende parter forpligtelse til at afstå fra enhver indbyrdes konkurrence afskærer licenstagere og licensgiveren fra at udføre arbejde på områder, patentlicenserne vedrører, lige som de under hele aftalens løbetid afskæres fra at fremstille og markedsføre konkurrerende produkter.

Ad 8 Aplix' pligt til at overdrage Velcro patentrettighederne vedrørende de af Aplix opfundne forbedringer, der er patenteret i Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige og i Nederlandene, er i princippet ensbetydende med en urimelig udvidelse af de patenter, der er givet i licens, da licensgiveren derved i kraft af sine industrielle ejendomsrettigheder kan tilegne sig visse udenlandske patenter på opfundne forbedringer, som licenstagere helt eller delvis har gjort.

2. Ovennævnte konkurrencebegrænsninger kan efter udløbet af originalpatenterne i december 1977 påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne. Den eksklusive licens afskærer Velcro fra direkte at udnytte sine patenter og sit varemærke i Frankrig, og Velcro afskæres dermed også fra eventuelt at eksportere til eller fra dette område. Den omstændighed, at aftalen er indgået på ubestemt tid, påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne i det mindste i det omfang, hvor – som det er tilfældet i den konkrete sag – denne omstændighed kombineres med andre konkurrencebegrænsende klausuler, der kan påvirke samhandelen. Licenstagernes pligt til udelukkende at købe væve og andet produktionsudstyr hos en bestemt leverandør, der har hjemsted i Schweiz, afskærer ham fuldstændigt fra at købe dette udstyr i andre medlemsstater og indebærer derfor en begrænsning af samhandelen med disse produkter mellem Frankrig og disse lande. Da licenstagere ifølge aftalen kun har ret til at fremstille produktet på fransk område, har han ingen mulighed for at flytte sine produktionsanlæg eller etablere nye produktionsanlæg i andre medlemsstater. Det forbud, der påhviler begge parter, mod at interessere sig for konkurrerende produkter, afskærer dem fra at markedsføre sådanne produkter uden for Fællesskabets grænser eller indgå licensaftaler herom med virksomheder i andre medlemsstater. Eksportforbudet afskærmer

visse andre medlemsstaters markeder fra det franske marked. Pligten til at overdrage Velcro visse udenlandske forbedringspatenter afskærer licenstagere fra eventuelt at erhverve ejendomsretten til patenter på disse forbedringer og dermed også fra at udnytte sådanne rettigheder i disse medlemsstater, enten direkte eller ved at meddele licenser.

III. Artikel 85, stk. 3

I henhold til artikel 85, stk. 3, kan bestemmelserne i stk. 1 erklæres uanvendelige på enhver aftale mellem virksomheder, som bidrager til at forbedre produktionen eller fordelingen af varerne eller til at fremme den tekniske eller økonomiske udvikling, samtidig med at de sikrer forbrugerne en rimelig andel af fordelene herved, og uden at der:

- a) pålægges de pågældende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at nå disse mål,
- b) gives disse virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer.

1. a) For så vidt det i aftalen er fastsat til fordel for Aplix, at licensgiveren under hele gyldighedsperioden for de patenter, der udløb i 1977, ikke selv må udnytte disse patenter i Frankrig og ikke må indrømme andre licenser på dette område, finder Kommissionen, at denne aftale falder uden for forbudet i artikel 85, stk. 1, i det omfang de i majs-dommen nævnte betingelser – navnlig med hensyn til teknologifornyelse, de krævede investeringer og de positive virkninger på konkurrencen med andre produkter – foreligger opfyldt i det konkrete tilfælde indtil december 1977, eller at aftalen under alle omstændigheder ville kunne fritages i henhold til artikel 85, stk. 3.

Denne eneret kan i realiteten siges at bidrage til at fremme den tekniske og økonomiske udvikling ved at gøre det mere acceptabelt for Aplix at påtage sig den risiko, der er forbundet med at investere kapital i udnyttelsen af Velcro-patenterne, og ved derigennem at fremme udviklingen af et nyt produkt, nemlig de såkaldte burrelukninger, der konkurrerer med lynlåse.

Gennem udstedelsen af licenser på industriel udnyttelse af Velcro-patenterne er brugerne kommet til at råde over et produkt, der værdsættes for sin kvalitet og de specifikke formål, en lukkeanordning af denne art kan anvendes til, således at det kan antages, at disse brugere også får en rimelig andel af fordelene ved aftalen. Den områdebeskyttelse, der følger af eneretten til salg, og det dermed forbundne forbud mod eksport, der påhviler licensgiveren, kan betragtes som værende nødvendig for, at licenstagere vil acceptere at yde den indsats, der nødvendigvis er forbundet med at udvikle og fremstille et nyt materiale – som på tidspunktet for aftalens indgåelse endnu befandt sig på forsøgsstadiet – og skabe et

marked, som ikke fandtes i begyndelsen, og en betydelig goodwill for varemærket Velcro. Aftalen har ikke ført til en udelukkelse af konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende produkter, eftersom der i Frankrig findes talrige andre producenter, der fremstiller konkurrerende produkter.

- b) Hvad derimod angår begrænsningen af markedsføringen i Frankrig af produkter, der udelukkende er fremstillet af Velcro Europe efter metoder, som ikke længere er beskyttet af patenter, bl.a. de metoder, der er omfattet af de franske patenter – de såkaldte originalpatenter – nr. 1 182 436 og 1 188 714, der udløb henholdsvis den 9. august og den 15. september 1977, finder Kommissionen ikke, at der fra det tidspunkt, hvor disse patenter udløb, er nogen begrundelse for at gøre brug af artikel 85, stk. 3.

Kommissionen henleder opmærksomheden på, at den ved aftalen meddelte enicens på patenter ikke kan adskilles fra disse patenters eksistens og opretholdelse. I den konkrete sag kan der ikke længere være tale om nogen eneret med hensyn til de Velcro-patenter, som licenstageren har udnyttet i hele patentets gyldighedsperiode, og af samme grund kan der derfor heller ikke lægges hindringer i vejen for import og markedsføring i Frankrig af produkter, der er fremstillet efter metoder, som ikke længere er patentbeskyttede.

Heller ikke licenstagernes eventuelle eneret til at bruge varemærket berettiger denne til at modsætte sig en sådan markedsføring. I modsætning til et patent er en varemærkeret ganske vist ikke tidsbegrænset, dog forudsat at varemærket til stadighed bruges, eller registreringen heraf fornyes. Indehaveren og hans licenstagere kan derfor ikke påberåbe sig deres varemærkerettigheder, når en af dem vil eksportere til et af de andres område inden for Fællesskabet, medmindre der foreligger særlige omstændigheder – som bl.a. hensynet til beskyttelsen af det på disse områder indførte varemærke – der gør noget sådant berettiget.

I en sag som den foreliggende kan det ikke nægtes, at eneretten til brug af varemærket kan gøre det lettere for et nyt produkt at vinde indpas på nye markeder, hvor varemærkets indehaver eller licenstagere opererer; men denne eneret må dog – henset til de nærmere omstændigheder i denne sag – ophøre senest ved originalpatenternes udløb, for at de produkter, som indtil da var beskyttet mod konkurrence på bestemte områder, der afgrænses af nationale grænser, effektivt kan vinde indpas i det udvidede fællesmarked. Men da der er gået næsten 20 år, siden varemærket Velcro blev lanceret i Frankrig og i de andre EF-lande, herunder navnlig i Nederlande-

ne, mener Kommissionen ikke at kunne konstatere, at der i denne sag foreligger særlige omstændigheder, der stadig kunne berettige en eneret til varemærket til fordel for Aplix eller Velcro efter udløbet af originalpatenterne i december 1977.

- c) For så vidt det antages, at de kontraktlige forbindelser mellem parterne fortsatte efter december 1977 med hensyn til udnyttelsen af patent nr. 2 015 550 – samt eventuelt andre patenterede metoder, som Aplix ville have ret til at udnytte indtil august 1989 – kan det ikke accepteres, at der til fordel for Aplix bestod nogen som helst eneret til fremstilling og salg i forbindelse med dette patent eller ethvert andet nyt patent – en eneret, der eventuelt kunne fritages i henhold til artikel 85, stk. 3, endsige betragtes som værende ikke omfattet af artikel 85, stk. 1, for en bestemt periode, medmindre det kan fastslås, at disse patenter rent faktisk udnyttes. Ifølge de oplysninger, Kommissionen har fået kendskab til, har Aplix imidlertid ikke udnyttet noget nyt patent, og selv om dette var tilfældet, således at en sådan eneret kunne forsvares, ville Aplix ikke af den grund have ret til at modsætte sig import af produkter under varemærket Velcro, der fremstilles i andre medlemsstater – ikke på basis af disse patenter, men på basis af allerede udløbne patenter.

2. Det eksportforbud, der er pålagt Aplix, den automatiske forlængelse af aftalen, forpligtelsen til udelukkende at købe udstyr hos vævefabrikken Jakob Müller, Aplix' pligt til ikke at fremstille det patenterede produkt uden for sit licensområde, konkurrenceforbudet og licenstagernes pligt til at overdrage licensgiveren sine rettigheder i henhold til visse udenlandske forbedringspatenter, er efter december 1977 ikke på nogen måde velbegrundet for så vidt angår de stadigt gældende patenter eller retten til varemærket, og opfylder ikke betingelserne i artikel 85, stk. 3.

- a) Det Aplix pålagte forbud mod at foretage direkte eksport har til formål at opretholde en områdebeskyttelse til fordel for Velcros andre licenstagere inden for EF samt til fordel for Velcro selv. Selv om der måske på et tidligere tidspunkt for så vidt angår det eksportforbud, Velcro har pålagt Aplix og andre licenstagere – bl.a. i betragtning af den pågældende teknologis nyskabende karakter og de af licenstagerne foretagne investeringer – kunne være indrømmet fritagelse for en vis periode, nemlig hvor originalpatenterne stadig var i kraft i Frankrig og i de andre EF-lande – vil en sådan fritagelse ikke længere være berettiget og i hvert fald ikke efter 1977. Dette eksportforbud udgør derfor en alvorlig begrænsning af Aplix' konkurrencemuligheder inden for det fælles marked.

- b) Bestemmelserne i artikel 19 i den anmeldte aftale begrænser i høj grad – for så vidt der ikke foreligger nogen særaftaler, hvorefter licensaftalen gyldigt kan forlænges ud over december 1977 – Velcros mulig-

heder for at frigøre sig fra de konkurrencebegrænsende forpligtelser, som aftalen pålægger dette selskab, og som ikke kan siges at kunne bidrage til en forbedring af produktionen eller fordelingen af produkterne eller fremme den tekniske eller økonomiske udvikling.

- c) Licenstagernes forpligtelse til at købe materiel til brug for fremstillingen af burrebånd hos eneleverandøren Jakob Müller udgør – eftersom det er en kendsgerning, at licenstageren i hvert fald efter 1977 havde kunnet henvende sig til andre leverandører på det fælles marked, der kunne levere tilsvarende materiel – en begrænsning af licenstagernes frihed til selv at vælge sin leverandør. Denne begrænsning er derfor ikke nødvendig for at sikre en i teknisk henseende korrekt udnyttelse af opfindelsen. Endvidere ville det legitime krav om vederlag til vævefabrikken Jakob Müller ikke længere efter 1977 kunne påberåbes som værende berettiget, da vævefabrikken Jakob Müller havde kunnet opnå et sådant vederlag i kraft af, at Aplix ligesom i øvrigt også de andre licenstagere indtil da havde købt hos Jakob Müllers vævefabrik.
 - d) Forbudet mod at fremstille det patenterede produkt uden for licensområdet har ikke – i hvert fald ikke efter originalpatenternes udløb – positive virkninger i den i artikel 85, stk. 3, nævnte forstand. Der er snarere tale om en hindring for den bedst mulige fordeling af ressourcerne inden for det fælles marked.
 - e) Da Aplix efter december 1977 ikke udnyttede et patent, der stadig var gyldigt, kan konkurrenceforbudet ikke anses for berettiget af hensyn til en bedre udnyttelse af patentet. En mere intensiv udnyttelse fra licenstagernes side af varemærket Velcro kan heller ikke påberåbes som værende et retfærdiggørende moment, da lovligheden af en sådan udnyttelse efter 1979 blev bestridt af Velcro, og da Aplix derefter anvendte et andet varemærke, nemlig sit eget.
 - f) Den konkurrencebegrænsning, der består i, at retten til visse udenlandske forbedringspatenter, som er resultatet af licenstagernes opfindelse, skulle overdrages til Velcro, kan ikke efter december 1977 længere anses for berettiget. Da Velcro's originalpatenter efter dette tidspunkt ikke længere var beskyttet, kunne Velcro heller ikke længere påberåbe sig disse patentrettigheder med henblik på erhvervelse af ejendomsretten til eventuelle forbedringspatenter.
3. Da ikke alle betingelserne i artikel 85, stk. 3, er opfyldt, for så vidt angår perioden efter udløbet af Velcro's originalpatenter, dvs. fra den 15. december 1977, kan den anmeldte aftale ikke fritages for tiden efter denne dato.

IV. Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 17/62

Såfremt aftaler, der er anmeldt inden 1. februar 1963, ikke opfylder betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, og de

deltagende virksomheder enten bringer dem til ophør eller ændrer dem, således at de ikke længere falder ind under forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, eller således at de opfylder betingelserne i traktatens artikel 85, stk. 3, kan Kommissionen ved vedtagelsen af en beslutning i henhold til artikel 85, stk. 1, fastsætte det tidsrum, inden for hvilken forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1, finder anvendelse.

I den foreliggende sag ønskede Aplix at ændre visse bestemmelser i aftalen (jf. afsnit A IV, punkt c)), medens Velcro ønskede at bringe aftalen til ophør i december 1977 (jf. afsnit A IV, punkt f)). Til trods for denne uoverensstemmelse med hensyn til, hvorvidt aftalen skulle ændres eller bringes til ophør efter artikel 7 i forordning nr. 17, har begge parter måttet overholde aftalen indtil datoen for denne beslutning, eftersom der var tale om en »gammel« aftale, der var erklæret for gyldig foreløbigt. Aftalens gyldighed blev stadfæstet af henholdsvis de franske og nederlandske domstole i 1981 og 1983 (jf. afsnit A IV, punkt b)). Kommissionen var derfor af den opfattelse, at man i den foreliggende sag, hvor begge parter var bundet af kontrakten indtil det tidspunkt, hvor denne beslutning træffes, og uagtet at de i artikel 7 i forordning nr. 17 krævede betingelser ikke foreligger opfyldt, må lade princippet om retssikkerheden gå forud for princippet om, at Kommissionens beslutning har tilbagevirkende gyldighed, i hvert fald for så vidt angår aftalens virkninger inter partes. Men Kommissionen anser sig dog ikke for beføjet til at begrænse den periode, hvorunder forbudet i artikel 85, stk. 1, finder anvendelse, dersom de i artikel 7 i forordning nr. 17 nævnte betingelser ikke er opfyldte.

V. Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17/62

I henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 17 kan Kommissionen, hvis den efter begæring eller på eget initiativ konstaterer, at der foreligger en overtrædelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85, ved beslutning pålægge de deltagende virksomheder og sammenslutninger af virksomheder at bringe de konstaterede overtrædelser til ophør. Under henvisning til bemærkningerne under I, II, III og IV, finder Kommissionen, at de pågældende virksomheder for så vidt angår perioden efter 15. december 1977 har overtrådt traktatens artikel 85, og at den anmeldte aftale ikke kan fritages –

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Det fastslås, at med hensyn til fællesmarkedets område, herunder navnlig Frankrig, udgør nedennævnte bestemmelser i den licensaftale, der den 14. oktober 1958 blev indgået mellem de i artikel 4 nævnte parter og suppleret ved tillægsaftaler af 17. november 1958, 29. maj 1972 og 10. december 1973, en overtrædelse af EØF-traktatens artikel 85, stk. 1, for så vidt angår perioden efter den 15. december 1977:

1. artikel 1 (eneret),
2. artikel 2 og 8 (eksportforbud),

3. artikel 19 (forlængelse af aftalens konkurrencebegrænsende klausuler ud over gyldighedsperioden for originalpatenterne, dvs. patent nr. 1 064 360, 1 182 436 og 1 188 714),
4. artikel 6, tredje punktum (eksklusiv købsforpligtelse),
5. artikel 6, fjerde punktum (forbud mod produktion uden for licensområdet),
6. artikel 12 (konkurrenceforbud),
7. artikel 9 (forpligtelse til at overdrage forbedringspatenter, udtaget i Forbundsrepublikken Tyskland, Det forenede Kongerige og Nederlandene).

Artikel 2

EØF-traktatens artikel 85, stk. 3, finder ikke anvendelse.

Artikel 3

De i artikel 4 i nævnte virksomheder bringer omgående de i artikel 1 omhandlede overtrædelser til ophør.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til følgende virksomheder:

1. Velcro SA,
3, rue Cesar-Soulie,
CH-1260 Nyon.
2. Aplix SA,
75 bis, avenue Marceau,
F-75116 Paris.

Udfærdiget i Bruxelles, den 12. juli 1985.

På Kommissionens vegne

Peter SUTHERLAND

Medlem af Kommissionen

KOMMISSIONENS DIREKTIV

af 25. juli 1985

om ændring af direktiv 79/409/EØF om beskyttelse af vilde fugle

(85/411/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR –

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle ⁽¹⁾, senest ændret ved direktiv 81/854/EØF ⁽²⁾, særlig artikel 15, og

ud fra følgende betragtninger:

Bilag I til direktiv 79/409/EØF bør ændres for at tage hensyn til den nyeste viden om fuglearternes situation;

de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger er i overensstemmelse med udtalelse fra Udvalget for tilpasning af direktiv 79/409/EØF til den videnskabelige og tekniske Udvikling –

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Bilaget til dette direktiv træder i stedet for bilag I til direktiv 79/409/EØF.

Artikel 2

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser for at efterkomme dette direktiv senest den 31. juli 1986.

2. De underretter omgående Kommissionen herom.

Artikel 3

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 25. juli 1985.

På Kommissionens vegne
Stanley CLINTON DAVIS
Medlem af Kommissionen⁽¹⁾ EFT nr. L 103 af 25. 4. 1979, s. 1.⁽²⁾ EFT nr. L 319 af 7. 11. 1981, s. 3.

BILAG - ANHANG - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ANNEX - ANNEXE - ALLEGATO - BIJLAGE

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
1. <i>Gavia arctica</i>	Sortstrubet Lom	Prachtaucher	Λαμπροπούτι	Black-throated Diver	Plongeon arctique	Strolaga mezzana	Parelduiker
2. <i>Gavia stellata</i>	Rødstrubet Lom	Sterntaucher	Κηλιδοπούτι	Red-throated Diver	Plongeon catmarin	Strolaga minore	Roodkeelduiker
3. <i>Gavia immer</i>	Islom	Eistaucher	Παγοπούτι	Great Northern Diver	Plongeon imbrin	Strolaga maggiore	Ijsduiker
4. <i>Podiceps auritus</i>	Nordisk Lappedykker	Ohrentaucher	Ωτοβουτηχτάρα	Slavonian Grebe	Grèbe esclavon	Svasso cornuto	Kuifduiker
5. <i>Calonectris diomedea</i>	Kuhls Skråpe	Gelbschnabelsturmtaucher	Αρτέμις	Cory's Shearwater	Puffin cendré	Berta maggiore	Kuhls Pijlstormvogel
6. <i>Hydrobates pelagicus</i>	Lille Stormsvale	Sturmschwalbe	Περίπλος	Storm Petrel	Pétrel tempête	Uccello delle tempeste	Stormvogeltje
7. <i>Oceanodroma leucorhoa</i>	Stor Stormsvale	Wellenläufer	Κυματοβατής	Leach's Storm-petrel	Pétrel culblanc	Uccello delle tempeste codaforcuta	Vaal Stormvogeltje
8. <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	Skarv (kontinental underart)	Kormoran (kontinentale Unterart)	Κορμοράνος (Ηπειρωτική φυλή)	Cormorant (continental subspecies)	Grand Cormoran (sous-espèce continentale)	Cormorano (sottospecie continentale)	Aalscholver (continentale ondersoort)
9. <i>Phalacrocorax aristotelis desmarestii</i>	Topskarv (Middelhavs-underart)	Krähenscharbe (Mittelmeer-Unterart)	Θαλασσοκόρακας	Shag (Mediterranean subspecies)	Cormoran huppé (sous-espèce méditerranéenne)	Marangone dal ciuffo (sottospecie del Mediterraneo)	Kuifaalscholver (Middellandse Zee ondersoort)
10. <i>Phalacrocorax pygmeus</i>	Dværgskarv	Zwergscharbe	Λαγγόνα	Pygmy Cormorant	Cormoran pygmée	Marangone minore	Dwergaalscholver
11. <i>Pelecanus onocrotalus</i>	Almindelig Pelikan	Rosapelikan	Ροδοτελεκάνος	White Pelican	Pélican blanc	Pellicano	Pelikaan
12. <i>Pelecanus crispus</i>	Krøltoppet Pelikan	Krauskopfpelikan	Αργυροτελεκάνος	Dalmatian Pelican	Pélican frisé	Pellicano riccio	Kroeskoppelikaan
13. <i>Ixobrychus minutus</i>	Dværghejre	Zwergrohrdommel	Νανομουγκανά	Little Bittern	Blongios nain (Butor blongios)	Tarabusino	Woudaapje
14. <i>Botaurus stellaris</i>	Rørdrum	Rohrdommel	Τρανομουγκάνα	Bittern	Butor étoilé	Tarabuso	Roerdomp
15. <i>Nycticorax nycticorax</i>	Nathejre	Nachtreiher	Νυχτοκόρακας	Night Heron	Héron bihoreau	Nitticora	Kwak
16. <i>Ardeola rallioles</i>	Tophejre	Rallenreiher	Κρυπτοτοικινιάς	Squacco Heron	Héron crabier	Sgarza ciuffetto	Ralreiger
17. <i>Egretta garzetta</i>	Silkehejre	Seidenreiher	Λευκοτοικινιάς	Little Egret	Aigrette garzette	Garzetta	Kleine Zilverreiger
18. <i>Egretta alba</i>	Sølvhejre	Silberreiher	Αργυροτοικινιάς	Great White Egret	Grande aigrette	Airone bianco maggiore	Grote Zilverreiger

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
19. <i>Ardea purpurea</i>	Purpurhejre	Purpurreiher	Πορφοροσεικινιάς	Purple Heron	Héron pourpré	Airone rosso	Purperreiger
20. <i>Ciconia nigra</i>	Sort Stork	Schwarzstorch	Μαυροπελαργός	Black Stork	Cigogne noire	Cicogna nera	Zwarte Ooievaar
21. <i>Ciconia ciconia</i>	Hvid Stork	Weißstorch	Λευκοπελαργός	White Stork	Cigogne blanche	Cicogna bianca	Ooievaar
22. <i>Plegadis falcinellus</i>	Sort Ibis	Sichler	Χαλκόκοτα	Glossy Ibis	Ibis falcinelle	Mignattaio	Zwarte Ibis
23. <i>Platalea leucorodia</i>	Skestork	Löffler	Χουλιανορόμυτα	Spoonbill	Spatule blanche	Spatola	Lepelaar
24. <i>Phoenicopterus ruber</i>	Flamingo	Flamingo	Φλαμίγκο	Greater Flamingo	Flamant rose	Fenicottero	Flamingo
25. <i>Cygnus columbianus bewickii</i> (<i>Cygnus bewickii</i>)	Pibesvane	Zwergschwan	Νανόκυκνος	Bewick's Swan	Cygne de Bewick	Cigno minore	Kleine Zwaan
26. <i>Cygnus cygnus</i>	Sangsvane	Singschwan	Αγριόκυκνος	Whooper Swan	Cygne sauvage	Cigno selvatico	Wilde Zwaan
27. <i>Anser albifrons flavirostris</i>	Blisgås (grønlandsk underart)	Bläßgans (Grönland-Unterart)	Ασπρομετωπόχηνα (Φηληνης Γριλανδιας)	White-fronted Goose (Greenland subspecies)	Oie rieuse (sous-espèce du Groenland)	Oca lombardella (sottospecie di Groenlandia)	Groenlandse Kolgans
28. <i>Anser erythropus</i>	Dværggås	Zwerggans	Νανόχηνα	Lesser White- fronted Goose	Oie naine	Oca lombardella minore	Dwerggans
29. <i>Branta leucopsis</i>	Bramgås	Nonnengans	Ασπρομαγουλό- χηνα	Barnacle Goose	Bernache nonnette	Oca facciabianca	Brandgans
30. <i>Branta ruficollis</i>	Rødhalsæt Gås	Rothalsgans	Κοκκινολαιμόχηνα	Red-breasted Goose	Bernache à cou roux	Oca collarosso	Roodhalsgans
31. <i>Tadorna ferruginea</i>	Rustand	Rostgans	Καστανόχηνα	Ruddy Shelduck	Tadorne casarca	Casarca	Casarca
32. <i>Aythya nyroca</i>	Hvidøjet And	Moorente	Βαλτόπαπια	White-eyed Pochard	Fuligule nyroca	Moretta tabaccata	Witoogeend
33. <i>Oxyura leucocephala</i>	Hvidhovedet And	Weißkopf-Ruderente	Κεφαλούδι	White-headed Duck	Erismature à tête blanche	Gobbo rugginoso	Witkoepeend
34. <i>Pernis apivorus</i>	Hvepsevåge	Wespenbussard	Σφηκοβαρβακίνο	Honey Buzzard	Bondrée apivore	Falco pecchiaiolo	Wespendief
35. <i>Milvus migrans</i>	Sort Glente	Schwarzmilan	Τσίφτης	Black Kite	Milan noir	Nibbio bruno	Zwarte Wouw
36. <i>Milvus milvus</i>	Rød Glente	Rotmilan	Ψαλιδάρης	Red Kite	Milan royal	Nibbio reale	Rode Wouw
37. <i>Haliaeetus albicilla</i>	Havørn	Seeadler	Θαλασσαιετός	White-tailed Eagle	Pygargue à queue blanche	Aquila di mare	Zeearend
38. <i>Gypaetus barbatus</i>	Lammegrib	Bartgeier	Γυπαετός	Bearded Vulture	Gypaète barbu	Avvoltoio degli agnelli	Lammergier
39. <i>Neophron percnopterus</i>	Ådselgrip	Schmutzgeier	Ασπροπάπης	Egyptian Vulture	Percnoptère d'Égypte	Capovaccaio	Aasgier

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
40. <i>Gyps fulvus</i>	Gåsegrip	Gänsegeier	Όρνιο	Griffon Vulture	Vautour fauve	Grifone	Vale Gier
41. <i>Aegypius monachus</i>	Munkegrip	Mönchsgeier	Μαυρόγυπας	Black Vulture	Vautour moine	Avvoltoio	Monniksgier
42. <i>Circaetus gallicus</i>	Slangeørn	Schlangenadler	Φιδαστός	Short-toed Eagle	Circaète jean-le-blanc	Biancone	Slangenarend
43. <i>Circus aeruginosus</i>	Rørhøg	Rohrweihe	Καλαμόκιρκος	Marsh Harrier	Busard des roseaux	Falco di palude	Bruine Kiekendief
44. <i>Circus cyaneus</i>	Blå Kærhøg	Kornweihe	Βαλτόκιρκος	Hen Harrier	Busard saint-martin	Albanella reale	Blauwe Kiekendief
45. <i>Circus macrourus</i>	Steppehøg	Steppenweihe	Στεπόκιρκος	Pallid Harrier	Busard pâle	Albanella pallida	Steppenkiekendief
46. <i>Circus pygargus</i>	Hede høg	Wiesenweihe	Λιβαδόκιρκος	Montagu's Harrier	Busard cendré	Albanella minore	Grauwe Kiekendief
47. <i>Accipiter brevipes</i>	Kortløbet Spurvehøg	Kurzfangsperber	Σαίτη	Levant Sparrowhawk	Épervier à pieds courts	Sparviere levantino	Balkansperwer
48. <i>Accipiter gentilis arrigonii</i>	Duehøg (Korsikansk-sardinsk underart)	Habicht (Korsika-Sardinien-Unterart)	Διπλοσάλβο (Φυλή της Κορσικής Σαρδυνία)	Goshawk (Corsican-Sardinian subspecies)	Autour des palombes (sous- espèce de Corse- Sardaigne)	Astore (sottospecie di Corsica-Sardegna)	Havik (ondersoort van Corsica-Sardinië)
49. <i>Buteo rufinus</i>	Ørnevåge	Adlerbussard	Αετοβαρβακίνα	Long-legged Buzzard	Buse féroce	Poiana codabianca	Arendbuiserd
50. <i>Aquila pomarina</i>	Lille Skrigeørn	Schreiadler	Κραυγαστός	Lesser Spotted Eagle	Aigle pomarin	Aquila anatraia minore	Schreeuwarend
51. <i>Aquila clanga</i>	Stor Skrigeørn	Schelladler	Στικταετός	Spotted Eagle	Aigle criard	Aquila anatraia maggiore	Bastaardarend
52. <i>Aquila chrysaetos</i>	Kongeørn	Steinadler	Χρυσαστός	Golden Eagle	Aigle royal	Aquila reale	Steenarend
53. <i>Aquila heliaca</i>	Kejserørn	Kaiseradler	Βασιλαετός	Imperial Eagle	Aigle impérial	Aquila imperiale	Keizerarend
54. <i>Hieraaetus pennatus</i>	Dværgørn	Zwergadler	Σταυραετός	Booted Eagle	Aigle botté	Aquila minore	Dwergarend
55. <i>Hieraaetus fasciatus</i>	Høgeørn	Habichtsadler	Σπιζαστός	Bonelli's Eagle	Aigle de Bonelli	Aquila del Bonelli	Havikarend
56. <i>Pandion haliaetus</i>	Fiskeørn	Fischadler	Ψαραετός	Osprey	Balbusard pêcheur	Falco pescatore	Visarend
57. <i>Falco naumanni</i>	Lille Tårnfalk	Rötelfalke	Κιρκινέζι	Lesser Kestrel	Faucon crécerellette	Grillaio	Kleine Torenvalk
58. <i>Falco eleonora</i>	Eleonorafalk	Eleonorenfalke	Μαυροπετρίτης	Eleonora's Falcon	Faucon d'Éléonore	Falco della regina	Eleonora's Valk
59. <i>Falco biarmicus</i>	Lannerfalk	Lanner	Χρυσογέρακας	Lanner Falcon	Faucon lanier	Lanario	Lannervalk
60. <i>Falco peregrinus</i>	Vandrefalk	Wanderfalke	Πετρίτης	Peregrine	Faucon pèlerin	Pellegrino	Slechtvalk

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Francais	Italiano	Nederlands
61. Falco columbarius	Dværgfalk	Merlin	Νανογέρακας	Merlin	Faucon émerillon	Smeriglio	Smelleken
62. Bonasa bonasia	Hjerpe	Haselhuhn	Αγριόκοτα	Hazel Grouse	Gélinotte des bois	Francolino di monte	Hazelhoen
63. Tetrao urogallus	Tjur	Auerhuhn	Αγριόκουρκος	Capercaillie	Grand Tétras	Gallo cedrone	Auerhoen
64. Tetrao tetrix tetrix	Urfugl (kontinental underart)	Birkhuhn (kontinentale Unterart)	Λυροπετεινός (Ηπειρωτική φυλή)	Black Grouse (continental subspecies)	Tétras lyre (sous-espèce continentale)	Fagiano di monte (sottospecie continentale)	Korhoen (continentale ondersoort)
65. Lagopus mutus pyrenaicus	Fjeldrype (Pyrenæern underart)	Alpenschneehuhn (Pyrenäen-Unterart)	Βουνοχιονόκοτα (φυλή των Πυρηναίων)	Ptarmigan (Pyrenean subspecies)	Lagopède alpin (sous-espèce des Pyrénées)	Pernice bianca (sottospecie di Pyrenei)	Alpensneeuwhoen (Pyreneëen ondersoort)
66. Lagopus mutus helveticus	Fjeldrype (Alperne underart)	Alpenschneehuhn (Alpen-Unterart)	Βουνοχιονόκοτα (φυλή των Άλπεων)	Ptarmigan (Alpine subspecies)	Lagopède alpin (sous-espèce des Alpes)	Pernice bianca (sottospecie di Alpi)	Alpensneeuwhoen (alpijnse ondersoort)
67. Alectoris barbara	Berberhøne	Felsenhuhn	Βραχοπέρδικο	Barbary Partridge	Perdrix gambra	Pernice sarda	Barbariise Patrijs
68. Alectoris graeca saxatilis	Stenhøne (Alperne underart)	Steinhuhn (Alpen-Unterart)	Πετροπέρδικο (φυλή των Άλπεων)	Rock Partridge (Alpine subspecies)	Perdrix bartavelle (sous-espèce des Alpes)	Coturnice (sottospecie di Alpi)	Europese Steen- patrijs (alpijnse ondersoort)
69. Alectoris graeca whitakeri	Stenhøne (Sicilien underart)	Steinhuhn (Sizilien-Unterart)	Πετροπέρδικο (φυλή της Σικελίας)	Rock Partridge (Sicilian subspecies)	Perdrix bartavelle (sous-espèce de Sicile)	Coturnice (sottospecie di Sicilia)	Europese Steen- patrijs (Siciliaanse ondersoort)
70. Perdix perdix italica	Agerhøne (italiensk underart)	Rebhuhn (italienische Unterart)	Λιβαδοπέρδικο (φυλή της Ιταλίας)	Partridge (Italian subspecies)	Perdrix grise (sous-espèce d'Italie)	Starna (sottospecie d'Italia)	Patrijs (Italiaanse ondersoort)
71. Crex crex	Engsnarre	Wachtelkönig	Ορνυνομάνα	Corn Crake	Râle des genêts	Re di quaglie	Kwartelkoning
72. Porzana porzana	Plettet Rørvagtel	Tüpfelsumpfhuhn	Στικτοπουλάδα	Spotted Crake	Marouette ponctuée	Voltolino	Porseleinhoen
73. Porzana parva	Lille Rørvagtel	Kleines Sumpfhuhn	Μικροπουλάδα	Little Crake	Marouette poussin	Schiribilla	Klein Waterhoen
74. Porzana pusilla	Dvægrørvagtel	Zwergsumpfhuhn	Νανοπουλάδα	Bailon's Crake	Marouette de Baillon	Schiribilla grigiata	Kleinst Waterhoen
75. Porphyrio porphyrio	Sultanhøne	Purpurhuhn	Σουλτανοπουλάδα	Purple Gallinule	Poule sultane	Pollo sultano	Purperkoet
76. Grus grus	Trane	Kranich	Γερανός	Crane	Grue cendrée	Gru	Kraanvogel
77. Tetrao tetrix (Otis tetrix)	Dvægrtrappe	Zwergtrappe	Χαμωτίδα	Little Bustard	Outarde canepetière	Gallina prataiola	Kleine Trap
78. Otis tarda	Stortrappe	Großtrappe	Αγριόγαλος	Great Bustard	Outarde barbue	Otarda	Grote Trap

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
79. Himantopus himantopus	Styreløber	Stelzenläufer	Καλαμοκανάς	Black-winged Stilt	Échasse blanche	Cavaliere d'Italia	Steltkluut
80. Recurvirostra avosetta	Klyde	Säbelschnäbler	Αβοκέτα	Avocet	Avocette élégante	Avocetta	Kluut
81. Burhinus oedienemus	Triel	Triel	Πετροτριλίδα	Stone Curlew	Oedienème criard	Ochione	Griel
82. Glareola pratincola	Braksvale	Brachschwalbe	Νεροχελιδόνο	Collared Pratincole	Glareole à collier	Pernice di mare	Vorkstaartplevier
83. Charadrius morinellus (Eudromias morinellus)	Pomeransfugl	Mornellregenpfeifer	Βουνοσφυριχτής	Dotterel	Pluvier guignard	Piviere tortolino	Morinelplevier
84. Pluvialis apricaria	Hjeje	Goldregenpfeifer	Βροχοπούλι	Golden Plover	Pluvier doré	Piviere dorato	Goudplevier
85. Hoplopterus spinosus	Sporevibe	Spornkiebitz	Αγκαθοκαλημάνα	Spur-winged Plover	Vanneau éperonné	Pavoncella armata	Sporenkievit
86. Gallinago media	Tredækker	Doppelschnepfe	Διπλομπεκατσίνι	Great Snipe	Bécassine double	Crocolone	Poelsnip
87. Philomachus pugnax	Brushane	Kampfläufer	Ψεντομαχητής	Ruff	Chevalier combattant	Combattente	Kemphaan
88. Namenius tenuirostris	Tyndnæbbet Spove	Dünnschnabelbrachvogel	Λεπτομύτα	Slender-billed Curlew	Courlis à bec grêle	Chiurlottello	Dunbekwulp
89. Tringa glareola	Tinksmid	Bruchwasserläufer	Λασπότρυγγας	Wood Sandpiper	Chevalier sylvain	Piro piro boschereccio	Bosruiter
90. Phalaropus lobatus	Odinshane	Odinshühnchen	Ραβδοκολυμπό- τρυγγας	Red-necked Phalarope	Phalarope à bec étroit	Falaropo becco sottile	Grauwe Franjepoot
91. Larus genei	Tyndnæbbet Måge	Dünnschnabelmöwe	Λεπτοραμφόγλαρος	Slender-billed Gull	Goéland railleur	Gabbiano roseo	Dunbekmeeuw
92. Larus melanocephalus	Sorthovedet Måge	Schwarzkopfmöwe	Εκυλοκούταβος	Mediterranean Gull	Mouette mélanocéphale	Gabbiano corallino	Zwartkopmeeuw
93. Larus audouinii	Audouinsmåge	Korallenmöwe	Αιγαιόγλαρος	Audouin's Gull	Goéland d'Audouin	Gabbiano corso	Audouins Meeuw
94. Gelochelidon nilotica	Sandterne	Lachseeschwalbe	Γελογλάρονο	Gull-billed Tern	Sterne hansel	Rondine di mare zampenere	Lachstern
95. Sterna caspia	Rovterne	Raubseeschwalbe	Καρατζάς	Caspian Tern	Sterne caspienne	Rondine di mare maggiore	Reuzenstern
96. Sterna sandvicensis	Splitterne	Brandseeschwalbe	Χειμωνογλάρονο	Sandwich Tern	Sterne caugek	Beccapesci	Grote Stern
97. Sterna dougallii	Dougallsterne	Rosenseeschwalbe	Ροδογλάρονο	Roseate Tern	Sterne de Dougall	Sterna del Dougall	Dougalls Stern
98. Sterna hirundo	Fjordterne	Flußseeschwalbe	Ποταμογλάρονο	Common Tern	Sterne pierregarin	Sterna comune	Visdief
99. Sterna paradisaea	Havterne	Küstenseeschwalbe	Αρκτικογλάρονο	Arctic Tern	Sterne arctique	Sterna codalunga	Noordse Stern

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
100. <i>Sterna albifrons</i>	Dværgterne	Zwergseeschwalbe	Νανογάρωνο	Little Tern	Sterne naine	Fraticello	Dwergstern
101. <i>Chlidonias hybridus</i>	Hvidskægget Terner	Weißbart-seeschwalbe	Μουστακογάρωνο	Whiskered Tern	Guifette moustac	Mignattino piombato	Witwangstern
102. <i>Chlidonias niger</i>	Sortterne	Trauerseeschwalbe	Μαυρογάρωνο	Black Tern	Guifette noire	Mignattino	Zwarte Stern
103. <i>Pterocles alchata</i>	Spidshalet Sandhøne	Spießflughuhn	Στυβλοπεριστέρό-κοτα	Pin-tailed Sandgrouse	Ganga cata	Grandule	Witbuikzandhoen
104. <i>Bubo bubo</i>	Stor Hornugle	Uhu	Μπούφος	Eagle Owl	Grand-duc d'Europe	Gufo reale	Oehoe
105. <i>Nyctea scandiaca</i>	Sneugle	Schnee-Eule	Χιονογλάυκα	Snowy Owl	Harfang des neiges	Gufo delle nevi	Sneeuwuil
106. <i>Glaucidium passerinum</i>	Spurveugle	Sperlingskauz	Επουργιτόγλανκα	Pygmy Owl	Chouette chevêchette (Chevêchette d'Europe)	Civetta nana	Dwerguil
107. <i>Asio flammeus</i>	Mosehornugle	Sumpfohreule	Βαλτόμπουφος	Short-eared Owl	Hibou des marais	Gufo di palude	Velduil
108. <i>Aegolius funereus</i>	Perleugle	Rauhfußkauz	Χαροπούλι (Αιγωλιός)	Tengmalm's Owl	Chouette de Tengmalm (Nyctale de Tengmalm)	Civetta capogrosso	Ruigpootuil
109. <i>Caprimulgus europaeus</i>	Natravn	Ziegenmelker	Γιδοβυζάστρα	Nightjar	Engoulevent d'Europe	Succiacapre	Nachtzwaluw
110. <i>Alcedo atthis</i>	Isfugl	Eisvogel	Αλκυόνα	Kingfisher	Martin pêcheur d'Europe	Martin pescatore	Ijsvogel
111. <i>Coracias garrulus</i>	Ellekrag	Blauracke	Χαλκοκουρούνα	Roller	Rollier d'Europe	Ghiandaia marina	Scharrelaar
112. <i>Picus canus</i>	Gråspætte	Grauspecht	Σταχτοτσικλιτάρα	Grey-headed Woodpecker	Pic cendré	Picchio cenerino	Grijskopspecht
113. <i>Dryocopus martius</i>	Sortspætte	Schwarzspecht	Μουροτσικλιτάρα	Black Woodpecker	Pic noir	Picchio nero	Zwarte Specht
114. <i>Dendrocopos medius</i>	Mellemflagspætte	Mittelspecht	Μεσοτσικλιτάρα	Middle Spotted Woodpecker	Pic mar	Picchio rosso mezzano	Middelste Bonte Specht
115. <i>Dendrocopos leucotos</i>	Hvidrygget Flagspætte	Weißrückenspecht	Λευκωνωτοτσικλι-τάρα	White-backed Woodpecker	Pic à dos blanc	Picchio dorsobianco	Witrugspecht
116. <i>Dendrocopos syriacus</i>	Syrisk Flagspætte	Blutspecht	Βαλκανοτσικλι-τάρα	Syrian Woodpecker	Pic syriac	Picchio siriano	Syrische Bonte Specht
117. <i>Picoides tridactylus</i>	Tretået Spætte	Dreizehenspecht	Τριδακτυλοτσικλι-τάρα	Three-toed Woodpecker	Pic tridactyle	Picchio tridattilo	Drieteenspecht

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
118. Galerida theklæe	Kornæbbet Toplærke	Theklalerche	Κατσιλιέρης της δέκλας	Thekla Lark	Cochevis de Thékla	Capellaccia spagnola	Thekla Leeuwerik
119. Melanocorypha calandra	Kalanderlærke	Kalanderlerche	Βουνογαλιάταρα	Calandra Lark	Alouette calandre	Calandra	Kalanderleeuwerik
120. Lollula arborea	Hedelærke	Heidelerche	Δεντροσταρήθων	Woodlark	Alouette lulu	Tottavilla	Boomleeuwerik
121. Calandrella brachydactyla	Korttået Lærke	Kurzzehenlerche	Μικρογαλιάντρα	Short-toed Lark	Alouette calandrelle	Calandrella	Kortteenleeuwerik
122. Anthus campestris	Markpiber	Brachpieper	Ναμοκελάδα	Tawny Pipit	Pipit rousseliae	Calandro	Duinpieper
123. Troglodytes troglodytes fridariensis	Gærdesmutte (Fair Isle underart)	Zaunkönig (Fair Isle-Unterart)	Τουποφράχτης (υποείδος της ν. Φαίρ)	Wren (Fair Isle subspecies)	Troglodyte mignon (sous-espèce de Fair Isle)	Scricciolo (sottospecie delle isole Fair Isle)	Winterkoning (ondersoort van Fair Isle)
124. Luscinia svecica	Blåhals	Blaukehlchen	Γαλαζολαίμης	Bluthroat	Gorgebleue à miroir	Pettazzurro	Blauwborst
125. Oenanthe leucura	Sørgestenpikker	Trauerstein- schmätzer	Μαυροπετρόκλης	Black Wheatear	Traquet rieur	Monachella nera	Zwarte Tapuit
126. Acrocephalus paludicola	Vandsanger	Seggenrohrsänger	Καρηκοποταμίδα	Aquatic Warbler	Phragmite aquatique	Pagliarolo	Waterrietzanger
127. Acrocephalus melanopogon	Tamarisksanger	Mariskensänger	Μουστακοποτα- μίδα	Moustached Warbler	Lusciniole à moustaches	Forapaglie castagnolo	Zwartkoprietzanger
128. Hippolais olivetorum	Olivensanger	Olivenspötter	Λιοστριτοίδα	Olive-tree Warbler	Hypolais des oliviers	Canapino levantino	Griekse Spotvogel
129. Sylvia sarda	Sardinsk Sanger	Sardengrasmücke	Σαρδοτσιροβάκος	Marmora's Warbler	Fauvette sarde	Magnanina sarda	Sardinse Grasmus
130. Sylvia rueppelli	Sortsrubet Sanger	Maskengrasmücke	Μουστακοτσιροβά- κος	Rüppell's Warbler	Fauvette de Rüppell	Silvia del Rüppell	Rüppells Grasmus
131. Sylvia undata	Provincesanger	Provencegrasmücke	Προβηγκοτσιροβά- κος	Dartford Warbler	Fauvette pitchou	Magnanina	Provençalse Grasmus
132. Sylvia nisoria	Høgesanger	Sperbergrasmücke	Ψαλτοτσιροβάκος	Barred Warbler	Fauvette épervière	Bigia padovana	Sperwergrasmus
133. Sitta whiteheadi	Korsikansk Spætmeise	Korsenkleiber	Κορσικοτσιροπάν- κος	Corsican Nuthatch	Sittelle corse	Picchio muratore corso	Zwartkopboom- klever
134. Sitta krueperi	Krüper Spætmeise	Krüpers Kleiber	Τουρκοτσιροπάν- κος	Krüper's Nuthatch	Sittelle de Krüper	Picchio muratore del Krüper	Krüpers Boomklever
135. Ficedula parva	Lille Fluesnapper	Zwergschnäpper	Νανομυγοχάφτης	Red-breasted Flycatcher	Gobemouche nain	Pigliamosche pettiroso	Kleine Vliegenvanger
136. Ficedula albicollis	Hvidhalset Fluesnapper	Halsbandschnäpper	Κρικομυγοχάφτης	Collared Flycatcher	Gobemouche à collier	Balia dal collare	Withalsvliegen- vanger

	Dansk	Deutsch	Ελληνικά	English	Français	Italiano	Nederlands
137. <i>Ficedula semitorquata</i>	Halvkrave Fluesnapper	Halbringschnäpper	Δρυομυγοχάφτης	Semi-collared Flycatcher	Gobemouche à semi-collier	Balia del mezzo collare	Balkanvliegen- vanger
138. <i>Lanius minor</i>	Rosenbrystet Tornskade	Schwarzstirnwürger	Γαιδουροκεφαλός	Lesser Grey Shrike	Pie-grièche à poitrine rose	Averla cenerina	Kleine Klapekster
139. <i>Lanius collurio</i>	Rødrygget Tornskade	Neuntöter	Αετομάχος	Red-backed Shrike	Pie-grièche écorcheur	Averla piccola	Grauwe Klauwier
140. <i>Emberiza cineracea</i>	Gulgrå Værling	Kleinasiatische Ammer	Σμυρνοτσιγάλονο	Cinereous Bunting	Bruant centre	Zigolo cinereo	Smyrna Cors
141. <i>Emberiza hortulana</i>	Hortulan	Ortolan	Βλάχος	Ortolan Bunting	Bruant ortolan	Ortolano	Ortolaan
142. <i>Emberiza caesia</i>	Rustværling	Grauer Ortolan	Σκουροβλάχος	Cretschmar's Bunting	Bruant cendrillard	Ortolano grigio	Bruinkeelortolaan
143. <i>Loxia scotica</i>	Skotsk Korsnæb	Schottischer Kreuzschnabel	Σταυρομούτης της Σκωτίας	Scottish Crossbill	Beccroisé d'Écosse	Scozzese Crociere	Schotse Kruisbek
144. <i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	Alpekrage	Alpenkrähe	Κοκκινοκαλιακού- δα	Chough	Crave à bec rouge	Gracchio corallino	Alpenkraai